

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky

Mediální reprezentace kriminality v týdeníku Region Opavsko

The Representation of Crime in Weekly Newspapers Region Opavsko

Bakalářská diplomová práce

Vít KOŘISTKA

Vedoucí práce: Mgr. Zdeňka Burešová

Olomouc 2017

Na tomto místě bych rád poděkoval Mgr. Zdeňce Burešové za vedení bakalářské práce, za cenné rady a připomínky a především za ochotný přístup a čas, který mi v průběhu tvorby práce věnovala.

Prohlášení:

Čestně prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracoval samostatně a uvedl v ní veškerou odbornou literaturu a další zdroje. Práce obsahuje 100 420 znaků.

V Olomouci dne .....

.....

Vít Kořistka

Abstrakt

Obsahem této práce je mediální reprezentace kriminality v týdeníku Region Opavsko. Práce si klade za cíl popsat, jakým způsobem je v období května až července 2017 ve zmíněném periodiku reprezentována kriminalita, jaké zpravodajské hodnoty determinují výběr událostí a jakých bulvarizačních prvků je v rámci prezentace kriminální činnosti využíváno. Práce následně porovnává celkový obraz trestné činnosti s kriminalitou zaznamenanou v policejních statistikách. Teoretickými východisky pro tuto práci jsou agenda setting, zpravodajské hodnoty, bulvarizace médií a právní vymezení kriminality. Práce také vychází z výsledků předchozích výzkumů na toto téma. Jako výzkumná metoda je použita kvantitativní obsahová analýza, jejíž výsledky jsou prezentovány v rámci poslední kapitoly. Z výsledku vyplývá, že Region Opavsko upřednostňuje násilnou a majetkovou kriminalitu nad ostatními druhy trestné činnosti. Zvláštní důraz potom klade na události, ve kterých se vyskytuje násilí a sex.

Klíčová slova

Obsahová analýza, mediální reprezentace kriminality, zpravodajské hodnoty, bulvarizace, Region Opavsko

Abstract

This work contains an analysis of the representation of crime in weekly newspapers Region Opavsko and its aim is to describe whether and how the crime is represented in the news, which news values determine the crime agenda and which tabloidization elements the newspapers use for presenting crime. The analysis compares the whole picture of the crime to the statistics of the police crime records. The theoretical basis for this work are agenda setting, news values, media tabloidization and legal definitions of crime. It also considers previous works in this subject area. As the research method the work uses content analysis and the results are mentioned in the last chapter. It emerges that Region Opavsko prefers violence and thefts to the other crimes and it also gives a special attention to sex and violence in the events.

Klíčová slova

Content analysis, media representation of crime, news values, tabloidization, Region Opavsko

OBSAH

ÚVOD	8
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	9
1.1 Veřejné nastolování témat	9
1.2 Bulvarizace a infotainment	11
1.3 Zpravodajské hodnoty	13
1.4 Pojem kriminalita	17
1.5 Stav, struktura a dynamika kriminality.....	18
1.5.1 Násilná kriminalita	19
1.5.2 Mravnostní kriminalita	19
1.5.3 Majetková kriminalita	20
1.5.4 Hospodářská kriminalita	20
1.5.5 Ostatní kriminalita.....	21
1.5.6 Zbývající kriminalita	21
1.6 Předchozí výzkumy	21
2 ANALYTICKÁ ČÁST	24
2.1 Kvantitativní obsahová analýza.....	24
2.2 Téma, cíl práce, výzkumné otázky a hypotézy.....	25
2.3 Vzorek výzkumu.....	26
2.4 Jednotky výzkumu	27
2.5 Sledované proměnné.....	28
2.6 Průběh analýzy	34
3 VÝSLEDKY ANALÝZY	37
3.1 Prostor pro kriminální zpravodajství v rámci kriminální rubriky.....	37
3.2 Poměr kriminálního zpravodajství a ostatních sdělení v kriminální rubrice	37
3.3 Struktura kriminality z pohledu jednotlivých druhů trestné činnosti	39
3.4 Kriminalita na titulní straně novin.....	43

3.5	Obrazový materiál	44
3.6	Barevná a textová specifikace	46
3.7	Zpravodajské hodnoty	48
3.7.1	Ostatní zjištění ohledně zpravodajských hodnot.....	50
ZÁVĚR.....		53
SEZNAM LITERATURY		56
SEZNAM OBRRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK		58
SEZNAM PŘÍLOH.....		59

ÚVOD

„*Mrtvoly, krev a vraky aut*“. Na takový titulek může čtenář regionálního týdeníku narazit při otevření přílohy kriminálního zpravodajství. Po prohlédnutí fotografií těl od krve, zničených vozů a záchranářů se v poslední větě úvodního odstavce mimo jiné může dočíst, že titulek popisuje hranou inscenaci dopravní nehody. Tento reálný příklad může dnes reprezentovat činnost nejednoho média. Kriminální zpravodajství v daných novinách totiž ještě dozajista nezaručuje, že v něm čtenář najde zprávy o trestné činnosti. Není výjimkou, že dopravní nehody, ale i jiné události jsou dnes v médiích označeny jako „krimi“. Mnohdy to vypadá, že média si sestavují svůj vlastní kriminální svět, který pak vydávají za skutečnost. A co víc, kriminalita je jevem, se kterým se většina lidí zdaleka ne tak často (ne-li vůbec) setkává skrze osobní zkušenost, ale prostřednictvím médií. Leckoho nemusí ani napadnout, že kriminalita v tom mediálním světě se může od skutečnosti velmi lišit. Dnes je známo, že v průběhu historie byla různá zpravodajství často obviňována z neodpovídající reprezentace kriminality vůči oficiálním statistikám (KUMAR, 1999) a cílem této práce je zjistit, jak je tomu v případě regionálního týdeníku Region Opavsko a v jakém kriminálním světě se toto médium domnívá, že žije.

V této práci bude zkoumán obsah regionálního týdeníku Region Opavsko. Práce si klade za cíl zjistit, jakým způsobem je v tomto týdeníku reprezentovaná kriminalita a jaké zpravodajské hodnoty vstupují do konečného výběru jednotlivých témat.

Rozsah práce je rozdělen do tří částí. V první jsou představena teoretická východiska, podle kterých se bude ubírat směr výzkumu. Dále je v této části vysvětleno, co je to kriminalita, jak se na tento jev nahlíží a z jakého rozdělení na jednotlivé typy trestné činnosti bude tento výzkum vycházet. Do kontextu bude také zasazena problematika reprezentace kriminality v médiích. Vysvětleny budou některé ustálené postupy, kterými se kriminalita do zpravodajské agendy dostává. V poslední řadě budou předloženy výsledky výzkumů, které se týkají reprezentace kriminality v médiích.

V druhé části bude představena metoda obsahové analýzy, která byla zvolena jakožto nástroj pro daný výzkum. V této souvislosti bude na jedné straně odůvodněn výběr této metody, ale na straně druhé také vysvětleny její nedostatky. Na základě teorií, z kterých tento výzkum vychází, pak bude položena hlavní výzkumná otázka, jejíž součástí budou vedlejší výzkumné

otázky. Na tomto místě budou uvedeny sledované proměnné a také prostor bude věnován také průběhu analýzy, komplikacím, které při ní nastaly a jejím řešením.

V poslední části práce budou představeny výsledky analýzy, které budou srovnány s oficiálními policejními statistikami. Zjištěno mimo jiné také bude, jaký prostor je v rámci kriminální rubriky Regionu Opavsko vymezen pro jednotlivé typy článků. Na základě výsledků se tato práce pokusí popsat, jak dané periodikum pracuje s grafikou a obrazovým materiálem a jak vstupují do jednotlivých témat zpravodajské hodnoty. V poslední řadě má tato práce ověřit platnost předložených hypotéz a zjistit, zdali Region Opavsko v rámci kriminálního zpravodajství vykazuje některé stejné trendy z předchozích výzkumů na toto téma.

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

1.1 Veřejné nastolování témat

Opodstatnění této práce vychází z předpokladu, že média, zvláště pak ta masová, mají svou produkcí podstatný vliv na veřejnou debatu a na způsob, jakým je veřejností přijímána a interpretována realita. Čtenářský zásah regionálního týdeníku, zkoumaného v této práci, nelze srovnávat s publikem, které oslovují celostátní nebo globální masová média, u kterých se vliv předpokládá největší. Pakliže vycházíme z teorie Agenda Setting (Nastolování témat) (McCOMBS, 2009), nelze upřít ani lokálnímu tisku svůj výrazný podíl vlivu na veřejné debaty a tématech, které daná společnost na lokální úrovni vnímá jako důležité.¹

Pokud tedy přijmeme teorii veřejného nastolování témat za platnou, média výběrem témat nepřímo určují, která témata jsou v danou chvíli pro společnost důležitá, a která naopak nejsou. Brian McNair (2004) popisuje, že žurnalistika nejen utváří a definuje prostředí, v němž jsou události a problémy vnímány jako důležité, ale také jsou předkládány k veřejné diskuzi a následně podle nich společnost také jedná. „*Žurnalistika má schopnost zviditelňovat věci na veřejnosti a tak jim dodávat důležitost*“ (McNAIR, 2004 str. 54) Autor dále popisuje, že žurnalistika propůjčuje událostem společenský význam, a proto se stávají skutečností pro celou společnost. Jinými slovy, už jen tím, že média o nějaké události referují, jí přiřkládají obecnou důležitost. Naopak události, o nichž v médiích není ani zmínka, mají jen velmi malý nebo žádný společenský význam, protože kromě lidí, kterých se bezprostředně týkají, o nich jednoduše nikdo neví. (McNAIR, 2004 str. 54) To podstatně zvýrazňuje význam médií, protože se pro společnost stávají zprostředkovatelem zkušenosti se světem, ke kterému nemají bezprostřední

---

¹ Na internetové platformě www.regionopavsko.cz se médium samo označuje jako „nejčtenější noviny na Opavsku“

přístup. Většina témat a problémů přitahujících veřejný zájem totiž není přístupná skrze přímou osobní zkušenost, nýbrž skrze média. (McCOMBS, 2009 str. 25)

Příkladem nastolování témat je podle McNaira existence tzv. **problematické skutečnosti** (McNAIR, 2004 str. 56). Podle této teorie sdělovací prostředky definují jako problémy jevy, které veřejnost znepokojí, což vyvolá oficiální reakci. Jako příklad uvádí Maxwell McCombs (2009) zákaz držení krátkých střelných zbraní ve Velké Británii, čemuž předcházela tzv. „dunblaneský masakr“. Při této události zastřelil skautský vedoucí několik dětí ve svém oddílu. Událost získala velkou mediální pozornost a následně byla ve Velké Británii přijata opatření proti držení zbraní. Podobně v zemi probíhalo i přijetí zákona o zákazu vlastnictví některých plemen psů jako domácích mazlíčků po tom, co tímto plemenem bylo pokousáno několik dětí. McCombs (2009) na těchto příkladech popisuje reálné společenské důsledky vyvolané mediální činností, tedy nastolováním témat, a konsekvencemi s tím spojenými.

McNair (2004) ještě dále rozvíjí popis stavu veřejného znepokojení, které je vyvoláno sdělovacími prostředky, přechodem v tzv. **morální paniku**². Oproti „problematické zkušenosti“ (viz výše), je toto znepokojení daleko vyšší, než by odpovídalo skutečné nebezpečnosti nebo četnosti výskytu daného jevu. (McNAIR, 2004 str. 56) Autor se zde znovu vrací k příkladu dětí pokousaných psím plemen. Uvádí, že britské noviny informovaly v celé zemi o řadě případů, v nichž útočilo na lidi konkrétní plemeno psů. Statisticky však útoky nijak nevybočovaly z běžného počtu. Opatření, která byla v tomto důsledku zavedena, byla reakcí na „vlnu“ útoků, kterým byla ve zpravodajství v krátkém časovém úseku přikládána zvýšená důležitost. (McNAIR, 2004 str. 57)

Pro účel této práce je směřovat z teorie nastolování témat na regionální úrovni, konkrétně pak z pohledu lokálního tisku. McCombs (2009) předkládá několik důkazů, kdy bylo nastolováním témat v novinách přímo ovlivněno lokální veřejné mínění. Výzkumy, které uvádí, se týkají například lokálního veřejného mínění ve španělsku, lokálních voleb v Japonsku nebo lokálních voleb v Argentině³.

---

² Toto označení zavedli sociologové Stanley Cohen a William Young

³ Témata veřejné agendy ve španělském městě Pamplona vysoce korespondovala s mediální agendou místního tisku. Výzkum byl zaměřen na „nejdůležitější problémy“ města Pamplona, ty významně kopírovaly výběr témat místních médií. Podobný výzkum „nejdůležitějších volebních témat“ se odehrál v roce 1986 v Japonském městě Mačida. Výsledky rovněž prokazovaly provázanost lokálních médií s veřejným míněním. I v argentinském Buenos Aires zaznamenaly výzkumy z roku 1997 nárůst korespondence mezi veřejnou a mediální agendou, a to především v posledních týdnech předvolební kampaně

1.2 Bulvarizace a infotainment

Bulvarizace je (nejen) v dnešní době výrazným fenoménem, který se projevuje v mnoha mediálních organizacích a také v žurnalistické práci obecně. Analogii bulvárních tendencí v masových médiích lze hledat i u těch menších, lokálních. Ačkoliv hlavním cílem této práce není věnovat se bulvarizaci, která bude do analýzy zapojena jen okrajově (ve smyslu textových a obrazových prvků užitých k reprezentaci kriminality), je vhodné věnovat této problematice pozornost, vysvětlit možné příčiny a následky tohoto jevu a uvést jeho podstatu do kontextu celé práce.

Jen těžko se rozlišuje mezi bulvárním a seriózním médiem. Označit jedním z těchto pojmů jakékoliv médium je problematické, protože obecné definice bulvárních a seriózních médií nelze jednoznačně v plné míře uplatnit prakticky na žádné z nich. Jednodušší je proto hovořit o „bulvarizaci médií“. Médium pak nemusí nutně dostávat nálepkou „bulvární“ nebo „seriózní“. Místo toho lze sledovat proces, při kterém je žurnalistická činnost ovlivňována různými aspekty, což se odráží na jejich produktech, přičemž lze identifikovat různé známky procesu bulvarizace. Vzhledem k provedenému pilotnímu výzkumu bylo v rámci přehledové rešeršní studie této práce na zkoumaném vzorku týdeníku Region Opavsko rozpoznáno několik identifikátorů bulvarizace, a proto je vhodné se v této souvislosti problematikou bulvarizace zabývat v této kapitole.

„Jako typický bývá pro bulvární média uváděn důraz na jednání, události či okolnosti spojené s vážným narušením, přehlížením či znevážením hodnot, norem nebo mravních principů platných v dané společnosti.“ Takto popisuje bulvární média Barbora Osvaldová ve své knize „Co je bulvár, co je bulvarizace“. Dále v ní uvádí, že samotným procesem bulvarizace jsou ekonomické změny v chování médií, a to především proces marketizace mediálních organizací, komercializace mediálních aktivit a unifikace mediálních produktů (OSVALDOVÁ, a další, 2016 str. 11). Jako jeden z mnoha důsledků bulvarizace uvádí Osvaldová tzv. infotainment (prezentování témat zábavnou formou). V této souvislosti se žurnalisté snaží „zezábavňovat“ témata, které se tomu ve svém původním významu vzpírají.

Osvaldová dále uvádí jakési „třináctero“, podle kterého se dá rozlišit mezi bulvárním a seriózním tiskem (OSVALDOVÁ, a další, 2016 stránky 11-12).

1. Je titulek větší než zpráva sama?
2. Odpovídá dramatičnost titulku obsahu samotného článku?
3. Jak vypadá grafika? Užívá barev, do fotografií vepsaných výkřiků a upoutávek?

4. Převažuje obrazová složka nad textovou?
5. Objevují se na první straně společenské skandály, nahé celebrity a dopravní nehody?
6. Je jazyk zpráv přiměřený, nebo užívá hovorových a expresivních slov?
7. Pracují noviny na titulu s chytlivými tématy, která se týkají cen zboží a výše platů?
8. Je jasné, odkud informace novinář získal? Obsahuje článek odkazy na zdroje?
9. Dává novinář stejný prostor oběma stranám sporu?
10. Jsou informace přesné i v detailech?
11. Snaží se novináři z důležité zprávy udělat zajímavý článek, nebo z kuriozity zprávu na první stranu?
12. Jsou noviny schopny vysvětlit i pozadí a souvislosti sledovaného případu?
13. Dovedou se noviny omluvit za nepřesnou nebo chybnou informaci?

Na první pohled lze na zkoumaném týdeníku Region Opavsko bez výzkumných nástrojů rozpoznat hned několik z výše uvedených kritérií. V rámci metody zvolené v této práci bude operováno s několika proměnnými, které budou vycházet mimo jiné i z těchto „identifikátorů“ bulvárního tisku podle Osvaldové (2016). Zvolená metoda a rozsah práce umožňují věnovat se některým prvkům jako např. grafický vzhled (bod 3) nebo výskyt dopravních nehod⁴ (bod 5). Naopak problematika přesnosti informací v detailech (bod 9) nebo srovnání dramatickosti titulku s obsahem článku (bod 2) je nad rámec a mimo téma této práce.

Tomáš Trampota spojuje ve své knize „Zpravodajství“ problematiku bulvarizace a infotainmentu s vlivem tzv. tržně řízené žurnalistiky. Jinými slovy, popisuje snahu mediálních společností aktivně získávat příjemce a prosadit se na mediálním trhu. *„Tržně řízená žurnalistika klade funkci získání pozornosti příjemce na první pozici namísto tradičních poslání žurnalistiky (jako např. být hlídacím psem demokracie, upozorňovat na sociálně závažné jevy).“* (TRAMPOTA, 2006 str. 59) Robert McChesney (2009) dokonce v tomto smyslu hovoří o *„komerčním útoku na nezávislost žurnalistiky,“* který na sebe bere mnoho forem.

Doplněním problematiky bulvarizace a infotainmentu tak, jak ji popisují Trampota (2006) a Osvaldová (2016) může být následující část z knihy Média a společnost od Jana Jiráka a Barbory Köpplové (2003). Ti popisují tzv. senzace a skandály jako typický výběr témat v bulvárních novinách. Jiráček (2003) vysvětluje, že zkušenost s tím, že čtenářskou pozornost přitahují senzace, postupně vedla ke zveřejňování nepravdivých, ale parametry senzace

---

⁴ Dopravní nehody sice ve své podstatě nepatří do kriminality. Mnohá média je ale zařazují do svého „krimi zpravodajství“, přestože často nedochází při nehodách k žádnému trestnému činu.

splňujících zpráv. „Podobně jako úspěch senzace vedl ke vzniku falešné senzace⁵, úspěch skandálů přispěl k prosazení taktiky „skandalizace“, tedy výkladu něčího jednání, ať už skutečného nebo domnělého, jako jednání skandálního.“ (JIRÁK, a další, 2003 str. 31) Skandalizaci zde autoři opět popisují jako událost, která vážně narušuje nebo znevažuje dané společenské hodnoty a mravní principy. Jirák dále uvádí, že skandalizace se může objevit ve všech typech médií, nejen v těch bulvárních. Skandalizace je nejen prostředkem přitahování pozornosti, což logicky vede ke zvýšení nákladů, ale také nástrojem pro politický boj⁶.

1.3 Zpravodajské hodnoty

Na to, jakým způsobem jsou do zpravodajství vybírány jednotlivé události, nabízí odpověď teorie zpravodajských hodnot. Podle ní má událost větší pravděpodobnost stát se součástí zpravodajství, pokud vykazuje určité univerzální rysy – zpravodajské hodnoty. Teorie zpravodajských hodnot jinými slovy říká, že k výběru událostí do zpravodajské agendy žurnalisté používají stejné, opakující se prvky. Jednoduše řečeno to, co podle žurnalistů „dělá událost událostí“. Šanci události stát se součástí zpravodajství potom zvyšuje kombinace více zpravodajských hodnot najednou.

Osvaldová (2001: 22) v tomto kontextu uvádí několik kritérií. Těmi jsou kulturní a organizační blízkost pro danou společnost a její hodnoty, aktuálnost, jasnost a jednoznačnost (ve smyslu dobré uchopitelnosti pro autora a srozumitelnosti publiku). Dále zmiňuje intenzitu, výjimečnost a nečekanost. Také naopak očekávanost, a to ve smyslu návaznosti na fakta, která se už jednou ve zpravodajství objevila a publikum je přijalo za své. V poslední řadě se Osvaldová zmiňuje také o účasti osob, které jsou obecně považovány v dané společnosti za důležité.

Pro účely této práce budeme vycházet z vymezení zpravodajských hodnot od Yvonne Jewkesové, která uvádí 12 kritérií, které jsou uplatňovány při výběru událostí do kriminálního zpravodajství. Podle Jewkesové (2004) má událost větší pravděpodobnost stát se součástí

---

⁵ Poprvé pracoval se senzačními tématy Benjamin Day ve svém listu New York Sun v roce 1835. Day se pokládá za prvního, který vědomě používal falešná senzační témata pro zvýšení nákladu svého tisku. Jeho autoři podávali zprávy o jistém astronomu Johnu Herschelovi, který podle New York Sun učinil objev, jenž dokazoval přítomnost různých podivných bytostí a zvířat na měsíci. Lidé byli na toto téma zvědaví a náklady listu úspěšně rostly, ačkoliv byla událost smyšlená. New York Sun mimo jiné přitahovalo své čtenáře z nižších nevzdělaných vrstev i skandálními tématy, zvláště pak, když v nich vystupovaly bohaté vrstvy. Většinu témat také tvořil zločin. (JIRÁK, a další, 2003) (FELLOW, 2010) (CAREY, 2014)

⁶ Zde McNair (2004) zdůrazňuje, že právě bulvární typ média může paradoxně funkci tzv. „kontroly vlády a elit“ plnit, a to z několika důvodů. Podle něj je bulvární médium také odrazem skeptičnosti společnosti vůči politickým osobám a jakkoliv kontroverzní způsoby bulvár používá, nelze mu upřít odpovědnost za mnohá odhalení s naprosto reálnými dopady. McNair (2004) v této souvislosti hovoří o britských bulvárních médiích. Jako příklad uvádí vlnu sexuálních a finančních odhalení, která postihla konzervativní stranu v roce 1992. Odpovědnost britskému bulváru připisuje také za stálý pokles popularity královské rodiny. (McNAIR, 2004 str. 119)

zpravodajství, čím více z daných kritérií splňuje najednou. Jednotlivé rozdělení je dále podrobněji popsáno.

První zpravodajskou hodnotou podle Jewkesové je **práh pozornosti** (threshold). Tím je míněno, že každá událost má svoji důležitost vzhledem k typu média a jejímu publiku. Jinými slovy některé události jsou vnímány jako důležité v regionálním tisku, ale v celostátním nebo globálním už ne. Příklady mohou být podle Jewkesové (2004) kapsářství, drobné krádeže nebo vandalismus. O těchto kriminálních činech bude psáno v regionálním tisku, témata se mohou objevovat i na titulních stranách. V celostátních, natožpak v globálních médiích, o nich zmíněno pravděpodobně nebude. Událost by potom musela překročit další „práh“, aby se dostala do pozornosti širšího publika. Aby prahy byla schopna dále překračovat a udržet se v mediální agendě, musí být „živena“ novými fakty, příběhy nebo úhly pohledu. K tomu jsou využívány další zpravodajské hodnoty jako například přítomnost sexuálního faktoru, celebrit. (JEWKES, 2004 str. 41) O zpravodajských hodnotách je podrobněji psáno níže.

Dalším faktorem, který Jewkesová (2004) uvádí, je **předvídatelnost**. Kriminální čin je sám o sobě jevem spontánním a ve většině případech nepředvídatelným. Přesto se událost, která je předvídatelná, může stát zpravodajsky cennou, protože mediální organizace mohou pokrytí takové události naplánovat s předstihem. Takovými událostmi mohou být oficiální prohlášení týkající se kriminální činnosti jako například soudní prohlášení, promluvy tiskových mluvčích nebo policie. Žurnalisté také často vytvářejí události ještě dříve, než se stanou. (JEWKES, 2004 str. 42)

Další hodnota, kterou Jewkesová (2004) uvádí, je princip **zjednodušování**. *„Události nemusí být jednoduché, aby se dostaly do zpravodajství, ale musí být možno redukovat počet jejich jednotlivých částí a témat na minimum“*. (JEWKES, 2004 stránky 43-45) Samotný proces „zjednodušování“ události má několik aspektů. Prvním z nich je stručnost. Stručné referování o události má za účel udržet příjemcovu pozornost. Za druhé, rozsah jednotlivých významů události musí být omezen. Zpravidla není vítáno, pokud by se dala událost uchopit z více pohledů. Ve zpravodajském diskurzu je publikum vybízeno k tomu, aby došlo k co možná nejjednodušší interpretaci konkrétní události. (TOMÁŠEK, 2010 str. 36) Dalším aspektem je vykládání událostí jako jednoduché izolované činy jednotlivců. Prostor nedostávají analýzy, komentáře nebo zasazení do kontextu. *„Ve zjednodušeném pohledu na svět současné populární žurnalistiky mohou být duševně nemocní lidé vykreslováni jako potencionální vrahové, žadatelé o azyl jako teroristé, členové klubů zbraní jako sérioví zabijáci nebo děti a mládež jako „zlá*

stvoření“ bez naděje na nápravu.“ (JEWKES, 2004 stránky 43-45) S tím souvisí také vystavování událostí na základě binární opozice. Jinými slovy, fungování světa je vysvětlováno černobílým pohledem jako boj dobra se zlem, hrdinů s nepříteli lidu, vinných s nevinnými, přičemž obě strany jsou chápány jako navzájem se vylučující světy.

Dalším aspektem podle Jewkesové (2004) je princip **personalizace a individualismu**. V takovém případě jsou události pojímány jako tzv. lidské příběhy (human interest stories). Pro takový výklad je typické přehlížení společenských, ekonomických a politických okolností trestné činnosti. Její samotný význam je redukován na pouhý konflikt zájmu jednotlivců. (JEWKES, 2004 str. 45)

Jako další faktor uvádí Jewkesová (2004) **známky rizika a ohrožení**. Podstatou této hodnoty je, že média v zásadě prezentují kriminální činy jako nepředvídatelné a náhodné. Je tak vytvářena jakási představa, že „všichni jsme potencionálními oběťmi kriminální činnosti.“ (JEWKES, 2004 str. 47) Autorka přitom uvádí, že u většiny vážných napadení, a to i vražd, znásilnění a sexuálního zneužití, zná pachatel svou oběť. Média ovšem setrvávají v tom, že prezentují vážné zločiny jako náhodné, nesmyslné, nepředvídatelné a v podstatě připravené postihnout každého a to kdykoliv. (JEWKES, 2004 str. 47)

Jako jednu z nejtýpčtějších hodnot uvádí Jewkesová (2004) přítomnost **sexu**. Přitom zdůrazňuje, že sexuální podtext v událostech není záležitostí jen bulvárních médií, ale stejně tak těch serózních. Autorka uvádí, že reprezentace sexuální kriminality obecně neodpovídá jejímu skutečnému zastoupení v celkovém počtu trestných činů. Naopak právě sexuální kriminalitě je kladena nadměrná pozornost. Tímto je zkreslován celkový obraz skutečné kriminality, která zastoupením sexuálních trestných činů neodpovídá realitě. Sex je navíc úzce spojován s násilím páchaném na ženách. Tímto konstruovaným obrazem reality, ve kterém jsou obecně ženy vykreslovány jako oběti, je šířen strach ve veřejnosti. (JEWKES, 2004 str. 48)

Další aspekt, který se ve výčtu podle Jewkesové (2004) objevuje, je přítomnost **celebrit a vysoce postavených osobností**. Události dosahují větší pravděpodobnosti dostat se do zpravodajství, pokud v nich vystupuje známá osobnost, a to ať už jako oběť nebo pachatel. Typické je také, že „požadavek na stupeň deviace“ je u celebrit a elit nižší než u „běžných“ lidí. Tato skutečnost je připisována faktu, že práh pozornosti už je v tu chvíli překonán právě přítomností celebrity samotné. (JEWKES, 2004 stránky 49,50)

Další hodnota působící na vytváření zpravodajství je **kulturní a prostorová blízkost**. Jewkesová (2004) vysvětluje kulturní blízkost jako míru relevance významu události k publiku.

Prostorovou blízkostí je myšlena geografická vzdálenost. Jinými slovy, různé události dostanou ve zpravodajství odlišný prostor vzhledem k jejich důležitosti k danému publiku. Efekt tohoto faktoru lze sledovat na porovnání lokálního a celostátního zpravodajství. Například drobné krádeže nebo vloupání se dostanou do lokální mediální agendy, zatímco v té celostátní o nich nebude zmínka⁷ (pokud nebude samotná událost vyhovovat ještě dalším zpravodajským hodnotám, které by ji dostaly do celostátní mediální agendy).

Jako přední zpravodajskou hodnotu, zastupovanou v drtivé většině médií uvádí Jewkesová **násilí**. Tento jev podle ní „*naplňuje touhu médií po prezentování dramát v tom nejzajímavějším grafickém provedení a dokonce i ty nejvíce regulované mediální instituce stále posouvají hranice přijatelnosti, když jde o zobrazování zločinu*“ (JEWKES, 2004 str. 53) Mediální atraktivitu násilí dokládá autorka na britském tisku, který podle výzkumu z roku 1993⁸ věnoval 65 procent kriminálního zpravodajství osobnímu násilí, zatímco policejní statistiky zaznamenaly něco okolo 6 procent. (JEWKES, 2004 str. 54) McNair navíc mluví o problematice tzv. „mediálně vhodných obětí“. Přestože předmětem násilného útoku bývají nejčastěji mladí muži, více prostoru ve zpravodajství dostávají události, kde bylo násilí páčáno na dětech, ženách nebo starých lidech. (McNAIR, 2004 str. 57)

Dalším aspektem, který Jewkesová uvádí, je **možnost poutavé grafické prezentace**. Jak už je v předchozím odstavci zmíněno, právě zprávy týkající se násilí tíhnou k tomu nabývat poutavého grafického zpracování. K událostem tak často pro větší autentičnost bývají připojovány fotografie, záznamy z CCTV kamer nebo z telefonů svědků. Jewkesová dodává, že k mnohem závažnějším zločinům často neexistuje vizuální záznam nebo je obtížné či nemožné ho pořídit (příkladem může být korupce, znečištění životního prostředí, upření lidských práv apod.) (JEWKES, 2004 str. 55)

Dalším faktorem v konstrukci kriminálního zpravodajství je přítomnost **děti a mládeže**. Jakýkoliv kriminální čin se může dostat do zpravodajství, pokud v události vystupují děti nebo mládež a to bez ohledu na to, zdali v události vystupují jako pachatelé nebo oběti. (JEWKES, 2004 str. 56) Důvodem nadměrné pozornosti věnované kriminalitě dětem a mládeže je, že jsou ve společnosti považovány za něco jako „ukazatel na sociálním barometru“, který testuje, jak je momentální společnost zdravá a mládež v ní reprezentuje budoucnost. (JEWKES, 2004 str. 57) Zvláštností je, že v případech sexuálního zneužívání dětí v rodině je výskyt zpráv

---

⁷ (viz kap. 1.1 Veřejné nastolování témat)

⁸ (WILLIAMS, a další, 1993 str. 33)

v mediální agendě velmi nízký. Podle autorky média setrvávají v živení obrazu ideální rodiny a ignorují fakt, že sexuální násilí v rodině je existujícím jevem. (JEWKES, 2004 str. 57)

Poslední zpravodajská hodnota, kterou Jewkesová (2004) uvádí, je popsána jako **konzervativní ideologie a politicky motivované odvádění pozornosti**. V souvislosti s tímto aspektem popisuje Jewkesová význam médií jako nástroj k odvádění pozornosti od důležitých sociálních problémů a nefunkčnosti ve strukturách sociálního systému. Autorka tento jev spojuje s politickými zájmy a jejich napojení na média samotné. (JEWKES, 2004 stránky 58-60) Zde je třeba zdůraznit, že autorka se věnuje výhradně britským médiím a událostem posledních let, které se odehrávaly na území Spojeného království.

1.4 Pojem kriminalita

Běžným užíváním pojmu kriminalita jak ve veřejnosti, tak v médiích, se předpokládá, že máme všichni podobnou představu o jeho významu. Jinými slovy, většina lidí chápe stejně, jaké činy jsou kriminální a jaké naopak ne. Pokud bychom ale chtěli slovy mířit přesně, museli bychom se podívat hlouběji na rozmanitost významů pojmu kriminalita. Pro účely této práce je důležité se s jednotlivými typy výkladů toho, co se považuje za kriminální činnost, seznámit.

Na kriminalitu se dá nahlížet ze dvou základních pohledů. Jedno z pojetí je tzv. „**legálním**“, druhé „**sociologickým**“. První přístup má jasně vymezené hranice významu pojmu kriminalita. Ta je podle něj jednoduše definována trestním zákonem. Ten jasně určuje, co je a co není kriminálním jednáním. Z tohoto pohledu vzniká tzv. **legální definice kriminality**. Toto pojetí však většině kriminologům nestačí. Jak uvádí Tomášek (2010 str. 11), tato definice má zásadní nedostatky. „*Pokud je vymezení kriminality bytostně spjata s trestními zákoníky, pak se zcela logicky vnucuje úvaha, že jakmile by neexistovalo trestní právo, neexistovala by ani kriminalita.*“ Novotný a Zapletal (2008 str. 21) uvádějí, že vymezení kriminality trestním právem je pro kriminologická bádání optimálním výchozím bodem a cenným vodítkem, na něž se však nemohou v zájmu pravdivosti svého bádání vázat. Autoři následně předkládají logický důvod: „*Kriminologie se nemůže ve svém zkoumání omezit na formy kriminality vymezené v platném trestním právu již proto, aby mohla patřičně participovat na procesech kriminalizace určitých činů.*“ Jinými slovy, pro vývoj kriminologie je nemožné zůstat u definic trestního práva, neboť do jisté míry je její zodpovědností se na tvorbě trestního práva také podílet.

Druhým pohledem se kriminologové dívají na trestní zákoník jako na **sociální konstrukt**, který si společnost vytváří k regulaci chování svých členů. Tomášek (2010 str. 12) vysvětluje, že v určitém historickém období nějaký čin může být považován za trestný a jindy

zase nikoliv. Jako příklady uvádí historické změny přístupu společnosti například k drogám, potratům nebo homosexualitě. Ryzím příkladem toho, že trestní právo je sociálním konstruktem, který se v historii často mění, jsou změny politických režimů. „*Je třeba pamatovat, že za každým zákonem stojí zcela konkrétní sociální, ekonomické a politické podmínky, v nichž vzniká, a které tak nutně odráží. Pokud tedy kriminalitě rozumíme jako jevům, jež příslušná společnost zapovídá, je nezbytné dohlédnout k procesům, v nichž jsou trestní zákony formovány.*“ (TOMÁŠEK, 2010 str. 12) Sociologický pohled na kriminalitu ji spíše popisuje jako jev, který v daném období společnost vnímá jako ohrožující, přičemž samotný čin nemusí být v trestním zákoníku uveden. Novotný a Zapletal upozorňují, že sociologické definice kriminality bývají oproti těm legálním velmi neurčité a vágní. Empirické povaze kriminologie jsou však adekvátnější a umožňují kritický přístup platnému trestnímu právu. (NOVOTNÝ, a další, 2008 str. 21)

1.5 Stav, struktura a dynamika kriminality

Pro pochopení analýzy provedené v rámci této práce je potřeba seznámit se s několika klíčovými pojmy, které kriminologové používají. V této kapitole bude blíže vysvětleno, jak je kriminalita rozdělena, co do struktury, a jaké jevy lze u ní ze statistických údajů vysledovat.

Základní kvantitativní charakteristikou, kterou lze vyvodit ze statistických údajů je **stav kriminality**. Ten vychází z počtu registrovaných trestných jednání, resp. je dán počtem pachatelů na uvedené hladině trestné činnosti. Může být vyjádřen absolutními čísly nebo indexy. Pokud uvádíme, že bylo v České republice v roce 2016 spácháno 217 927 (absolutní čísla) trestných činů, mluvíme o rozsahu kriminality. Údaje o rozsahu kriminality říkají, kolik zločinů se v určitém časovém období a na určitém území odehrálo. (TOMÁŠEK, 2010 str. 61) Indexem je potom spočítána úroveň nebo intenzita. Pro rok 2016 je index kriminality na 10 000 obyvatel 217. Tomášek zdůrazňuje, že „*při práci s kriminálními statistikami jsme nuceni zapomenout na široce pojaté sociologické definice kriminality, [...] Mají-li mít statistiky smysl, jejich tvorba vyžaduje maximálně spolehlivá kritéria, podle kterých se do nich jednotlivé jevy zařazují.*“

Další charakteristikou kriminality je její **dynamika**. Ta ukazuje vývoj kriminality v určitém časovém období. Kvalitativní charakteristikou kriminality, a směrodatným ukazatelem pro tuto práci, je její **struktura**. Ta je určována řadou charakteristik⁹. Pro tuto práci

---

⁹ Zvolené znaky se mohou týkat jednak povahy trestného činu, jednak vlastností osoby pachatele či oběti (zde se někdy hovoří o struktuře osobnosti pachatele či oběti, vyjadřované ve statistice především sociodemografickými

je důležité především sledovat strukturu kriminality ve významu povahy trestného činu. V následujícím odstavci budou druhy trestné činnosti rozděleny do několika základních skupin, s kterými poté bude operováno v rámci analýzy. Jak uvádí Novotný a Zapletal, analýza struktury kriminality má klíčový význam. Jde při ní o rozdělení četnosti údajů o trestných jednáních, pachatelích a obětech do určitých podskupin s cílem diferencovanějšího poznání reality. Autoři dodávají, že „*analýza struktury tak jde ruku v ruce s klasifikací zločinnosti, pachatelů a obětí.*“ (NOVOTNÝ, a další, 2008 str. 60)

1.5.1 Násilná kriminalita

Násilná kriminalita je složitým pojmem. Velmi obecně lze říci, že násilnou kriminalitou je trestný čin, při kterém bylo použito násilí. To však může být chápáno velmi široce a v každé společnosti jinak. Novotný a Zapletal (2008) uvádějí, že v kriminologii se pojem násilí spíše ztotožňuje s pojmem agrese. Přitom však ani násilná kriminalita jako kriminologický pojem nebývá vždy vymezována jednotně.¹⁰ Vedle fyzického násilí, páchaného na osobách zvířatech nebo věcech, tak existuje i psychické násilí (resp. verbální). Násilím může být jak fyzický útok na osobu, tak i pohrůžky vůči osobě nebo například loupež. Násilnou kriminalitu může tvořit široký výčet trestných činů rozličné typové závažnosti a s velmi rozdílnými následky. (NOVOTNÝ, a další, 2008 str. 287) Vodítkem ke klasifikaci násilné trestné činnosti pro tuto práci bude rozdělení podle policejních statistik.

1.5.2 Mravnostní kriminalita

Mravnostní trestná činnost, vzhledem ke svému charakteru, ale především vzhledem k jejím dopadům na chráněné zájmy (život a zdraví člověka, svobodu v rozhodování o sexuálních stycích, mravní vývoj mládeže a další), je zařazována mezi nejzávažnější druh kriminality s vysokou tzv. typovou nebezpečností. (CHMELÍK, 2003 str. 11) Novotný a Zapletal (2008) uvádějí, že společným rysem trestných činů tvořících mravnostní kriminalitu je jejich spjatost s pohlavním pudem. Chmelík (2003 str. 11) zdůrazňuje vážnost mravnostních trestných činů následovně: „*Jejich škodlivý následek je patrný bezprostředně po jejich spáchání, ovšem mnohem závažnější jsou možné následky v podobě vývojových psychických poruch, různých traumatizujících poškození apod. [...] Mravnostní kriminalita hluboce zasahuje do nejcitlivější sféry osobní integrity.*“

---

statistikami, jako je věk, pohlaví, vzdělání socioprofesionální postavení), jednak dalších hledisek (např. územních) (NOVOTNÝ, a další, 2008 str. 59)

¹⁰ Násilná kriminalita je navíc pojmem kriminologickým a nikoliv právním. Trestní zákon pojem násilí nedefinuje a neuvádí násilné trestné činy jako ucelenou skupinu. (NOVOTNÝ, a další, 2008 stránky 286, 287)

Novotný a Zapletal rozlišují dvě navzájem kriminologicky odlišné podskupiny mravnostních trestných činů. První je tzv. **sexuální kriminalita**, jejíž podstatou je ukájení pohlavního pudu formami, které společnost netoleruje. Trestní právo přesně vymezuje tyto kriminální činy. Patří k nim například znásilnění, pohlavní zneužívání, sexuální obtěžování nebo také soulož s příbuznými či přechovávání dětské pornografie. Druhým typem je **kriminalita spojená s prostitucí**. Samotná prostituce už však není považována za trestnou činnost. Příslušné skutkové podstaty s tímto druhem kriminality spojené jsou v zákonu vedeny jako trestné činy hrubě narušující občanské soužití (např. kuplířství), trestné činy proti svobodě (obchodování s lidmi) nebo trestné činy proti životu a zdraví (ohrožování pohlavní nemocí). (NOVOTNÝ, a další, 2008 str. 311)

1.5.3 Majetková kriminalita

Majetková trestná činnost tvoří většinou část z celkové kriminality v České republice, ale obecně také v jiných zemích (NOVOTNÝ, a další, 2008 str. 334). Podstatu majetkové kriminality definuje tzv. útok proti cizímu majetku. Trestné činy proti majetku lze rozdělit do tří základních skupin. **První** vystihuje tzv. jednání obohacovací, k čemuž patří krádeže, zpronevěra, podvody, lichva a další. V podstatě by do této kategorie zapadala i loupež, ale vzhledem ke své násilné povaze je řazena mezi násilnou trestnou činnost. **Druhá** skupina je definována jednáním poškozovacím. Tuto skupinu tvoří zejména trestné činy poškozování majetku, poškozování věřitele, zneužívání vlastnictví či informací nebo porušování povinnosti správy cizího majetku. **Poslední** skupinu představuje podílňictví, při kterém pachatel využívá trestné činnosti páchané jinou osobou. (NOVOTNÝ, a další, 2008 str. 335)

1.5.4 Hospodářská kriminalita

Hospodářská kriminalita je dalším problematickým pojmem. Přesně a objektivně definovat univerzální význam tohoto pojmu je pro kriminology obtížné, „protože s vývojem ekonomiky se neustále objevují nové formy sofistikovaných útoků proti ní.“ (NOVOTNÝ, a další, 2008 str. 335) Od majetkové kriminality se hospodářská odlišuje tím, že směřuje proti hospodářskému systému a jeho fungování, zatímco majetková kriminalita směřuje proti majetku fyzických a právnických osob. Interpretace hospodářské trestné činnosti tedy není pevná a používá se účelově podle potřeby. Přesto se Novotný se Zapletalem (2008) snaží obecně vymezit význam hospodářské kriminality. Jako jádro hospodářské kriminality autoři uvádějí **hospodářské trestné činy (v užším slova smyslu)**. Těmi jsou například trestné činy proti hospodářské soustavě, kázni, měně nebo trestné činy daňové, trestné činy proti předpisům o nekalé soutěži

apod. Dále se za hospodářskou kriminalitu považuje korupce nebo tzv. praní špinavých peněz.¹¹ Jako zvláštní podskupinu ekonomické kriminality zmiňují autoři tzv. **finanční kriminalitu**. Tou se míní jednání proti finančnímu sektoru (bankovnímu systému, kapitálovému trhu, finančním institucím apod.). (NOVOTNÝ, a další, 2008 str. 335) Problematičnost pojmu hospodářská kriminalita není pro tuto práci výrazným zatížením, protože bude vycházet z vymezení hospodářské kriminality podle trestního práva.

1.5.5 Ostatní kriminalita

Společně s násilnou, majetkovou a mravnostní, spadá ostatní kriminalita pod skupinu tzv. obecné kriminality. Jak napovídá název, do ostatní kriminality patří trestné činy, které nelze zařadit od předešlých tří kategorií, tudíž obsahem ostatní kriminality mohou být různé typy trestné činnosti rozdílných povah. Patří tady například požáry, výbuchy, maření výkonu úředního rozhodnutí (což bývá nejzastoupenějším případem), výtržnictví, sprejerství nebo podávání alkoholu mládeži apod.

1.5.6 Zbývající kriminalita

Do zbývající kriminality patří například způsobení dopravní nehody z nedbalostí. Také se zde řadí i různé činy extrémní povahy jako hanobení rasy nebo národa, šíření poplašných zpráv, podněcování k rasové nenávisti nebo týrání zvířat.

Pro kriminologickou činnost je důležitá také **latentní kriminalita**. Trestný čin zůstává v oblasti latentní kriminality tehdy, pokud je jakýmkoliv oficiálním záznamům utajen. (TOMÁŠEK, 2010 str. 73) Stav, struktura a dynamika jsou charakteristikami, které nám vypovídají mnoho o trestných činech, a tím jsou také užitečné. Nelze ovšem opomenout, že část trestné činnosti není zaznamenána nebo se o ní jednoduše neví, přesto, že se reálně děje. Důvodů může být mnoho a mohou souviset s povahou trestného činu, s neuvědoměním páchání trestného činu nebo například s neochotou oběti nebo svědka takový čin nahlásit. Fenomén latentní kriminality ale nebude výsledky této práce nijak zkreslovat, protože se obecně předpokládá, že veškerá kriminalita prezentována v médiích je také oficiálně zaznamenána.

1.6 Předchozí výzkumy

Téma mediální reprezentace kriminality už bylo v historii mnohokrát zpracováno, ačkoliv samotná Česká republika nedisponuje velkým počtem takovýchto výzkumů. V následující kapitole bude představeno několik převážně zahraničních analýz, které budou zároveň

---

¹¹ U těchto jevů, ale i obecně u hospodářské kriminality je odhadována vysoká míra latence (viz níže)

považovány za výchozí pro tuto práci a na základě jejich výsledků budou také pokládány výzkumné otázky. Následující výzkumy se zabývají analýzou médií na regionální úrovni, a proto budou směrodatnými pro tuto práci.

Jedním z prvních výzkumů, který se zabýval mediální reprezentací kriminality, byl proveden Jamesem Davisem v Denveru v letech 1948-1950. Davisova analýza byla zaměřena na vztah mezi kriminálními statistikami a prostorem, který dostává kriminalita ve čtyřech coloradských novinách. Davis přitom předpokládal, že mediální obraz kriminality neodpovídá údajům ze skutečných statistik (ať už to počtem nebo strukturou) a že mezi nimi neexistuje žádná konsistentní korelace, což se později ve výsledcích potvrdilo (DAVIS, 1952). Mimo jiné lze z Davisových výsledků pozorovat vysoký zájem médií o násilné trestné činy oproti krádežím. Druhá hypotéza předpokládala, že coloradské veřejné mínění bude spíše odpovídat mediálním trendům, nežli oficiálním statistikám. Toto tvrzení se Davisovi však nepodařilo jednoznačně potvrdit a pro tvorbu hypotéz v této práci také není důležitým.

V 80. letech věnovali Jason Ditton a James Duffy pozornost mediální reprezentaci kriminality v šesti regionálních skotských denících. Za březen 1981 zjistili, že přítomnost sexuálního podtextu v násilných kriminálních činech výrazně přitahuje mediální pozornost. Naopak u majetkové kriminality a u dopravních přestupků nedocházelo k věnování tolika pozornosti ve srovnání se statistickými údaji.¹²

V Českém prostředí zkoumal kriminalitu ve zpravodajství Miroslav Scheinost s kolektivem (2015). Výzkum se zaměřoval na mediální obraz zpravodajství v televizních stanicích Nova a Česká Televize v roce 2014. Výsledky analýzy mimo jiné také potvrdily trendy sledované v zahraničních výzkumech, a to že ve zpravodajství lze sledovat nadměrný zájem médií o násilnou kriminalitu a naopak nepřiměřeně nízký zájem o majetkovou kriminalitu.¹³

V poslední řadě je třeba zmínit výzkumnou činnost Karolíny Pospíšilové (2017), ačkoliv v tomto případě se jedná o diplomovou práci. Její analýza mediální reprezentace kriminality v regionálním tisku přichází s výsledky, které do jisté míry potvrzují všeobecné trendy, ne však

---

¹² Násilná sexuální kriminalita dostávala v denících 45,8% prostoru v rámci kriminálního zpravodajství, zatímco oficiální záznamy uváděly 2,4% podíl na celkové struktuře kriminality (DITTON, a další, 1983 str. 164)

¹³ U televize Nova tvořil prostor věnovaný násilné kriminalitě 49,7% z celkového z celkového obsahu kriminálního zpravodajství. U České Televize to bylo 17,8%. Oficiální statistiky přitom uvádějí, že násilná trestná činnost pokrývá 5,9% z celkového rozsahu kriminality. Snížený zájem médií byl naopak zaznamenán u majetkové kriminality. Ta v roce 2014 tvořila 60,1% všech trestných činů. Nova věnovala majetkové kriminalitě 15,9% prostoru, ČT 6,6% prostoru. (SCHEINOST, a další, 2015 stránky 43-45)

všechny, a tak jednoznačným způsobem jako výše zmíněné práce. Výzkum se zaměřil na týdeník Nové Přerovsko v roce 2016. I zde byla zjištěna nadprezentace násilné kriminality a rovněž podprezentace hospodářské kriminality. Zajímavým zjištěním byl prostor, který byl věnován majetkové kriminalitě, která dostávala více prostoru, než ve statistikách.¹⁴ Také sledování zastoupení zpravodajských hodnot přineslo zajímavá zjištění. Nad rámec jakýchsi „základních“ zpravodajských hodnot, se kterými pracují Johan Galtung a Mari H. Ruge (1965) nebo v aktuálnějším podání Jewkesová (2004), vyšla najevo jedna další frekventovaná hodnota – výskyt seniorů. Pospíšilová (2017) přichází se zjištěním zvýšeného mediálního zájmu o seniory v rámci kriminálního zpravodajství Nového Přerovska. Toto zjištění lze srovnávat například s obecným mediálním zájmem o kriminalitu spojenou s dětmi. Výsledky práce Pospíšilové (2017) jsou pro tento výzkum relevantní, protože vlastnosti zkoumaného média, (jeho formát, čtenářský zásah a prostředí, ve kterém vychází) jsou podobné těm, které vykazuje i Region Opavsko.

---

¹⁴ V rámci této práce bylo zjištěno, že týdeník Nové Přerovsko věnoval 48% prostoru majetkové kriminalitě oproti skutečnému zastoupení 43% ve statistikách. Hospodářská kriminalita dostala 7% prostoru oproti 15% ve statistikách. Násilné kriminalitě bylo věnováno 17% prostoru, statistiky uvádí 11%. (POSPÍŠILOVÁ, 2017 stránky 59-61)

2 ANALYTICKÁ ČÁST

2.1 Kvantitativní obsahová analýza

Obsahová analýza byla poprvé definována coby metoda Bernardem Berelsonem v 50. letech minulého století. Již dvě desetiletí před tím už ale byla intenzivně používána v oblasti společenských věd. (DVOŘÁKOVÁ, 2010 str. 95) Dvořáková (2010) uvádí, že pojem obsahová analýza je označením pro výzkumný nástroj, postup, techniku, metodu, ale také přístup, metodologickou cestu, či konceptuální rámec nebo teoretickou perspektivu. Kvůli této široké škále významů, z nichž některé na první pohled mohou působit podobně, naráží obsahová analýza při snaze o jednotné vymezení na potíže. Shoda naopak panuje v pohledu na její užití a zhodnocení jejich limitů a přínosů. (DVOŘÁKOVÁ, 2010 str. 95) Jako nejčastěji uznávané výhody zmiňuje Dvořáková (2010) aplikovatelnost na různorodé typy (textových) dat, přizpůsobení výzkumným záměrům a explanaci opřenu o objektivní kvantitativní zhodnocení. Také vysoká míra strukturovanosti je charakteristickým rysem této metody a s tím je spojen i vysoký stupeň ověřitelnosti. (SCHERER, 2011 str. 29). Cílem obsahové analýzy je snaha vypovídat o velkých souborech dat, což je nezbytné, pokud chce výzkumník získat širší přehled o pokrytí daného tématu v mediální krajině, zjišťovat dlouhodobé trendy v mediálním zobrazování určitých jevů či skupin nebo komparovat jejich reprezentace v různých typech médií. (SEDLÁKOVÁ, 2014 str. 291)

Zásadním úkolem při používání této metody je explicitní formulace pravidel, kterým poté při rozboru podléhá každý krok. (SCHERER, 2011 str. 29) Stanovení jednotných pravidel, která jsou poté aplikována na zkoumaný vzorek, je jasně daným vědeckým postupem. Obsahová analýza ale v tomto smyslu také naráží na své nedostatky. Těmi mohou podle Dvořákové (2010) být „vágní vymezení metody, subjektivismus zanášený obsaženým (paradoxně) kvalitativním rozměrem (především investigací badatele) a rizika kvantitativních závěrů, jimž nepředchází kvalitativní vhled.“ (DVOŘÁKOVÁ, 2010 str. 96) K doplnění této problematiky může posloužit následující pasáž od Denise McQuaila (2007). „*Obvyklá praxe konstruování systému kategorií před jeho aplikací v sobě skrývá riziko, že badatel zavede vlastní významový systém, spíše než, aby ho „odvozoval“ z obsahu.*“ Zde je zdůrazňováno, že „*i když se badatel takové situaci pečlivě vyhýbá, každý takový systém kategorií je nutně selektivní a potencionálně deformovaný.*“ (McQUAIL, 2007 str. 309) Z pohledu konstruktivistického paradigmatu lze výstup pramenící z obsahové analýzy označit za nový text s vlastním významem, který se ale odlišuje od sdělení původních. (SEDLÁKOVÁ, 2014 str. 296). Tato skutečnost do značné míry problematizuje význam závěrů, které jsou na základě

obsahové analýzy vyvozovány. Je tudíž třeba vzít na vědomí, že v samotné analýze je vytvářen další, odlišný text, jehož význam bude taktéž závislý na interpretaci jeho příjemců, stejně jako ten původně zkoumaný. (SEDLÁKOVÁ, 2014 str. 296)

Ačkoliv metoda obsahové analýzy má své limity, nelze ji upřít užitečnou výpovědní hodnotu. Je však nezbytné při její realizaci nebo čtení brát na vědomí, že vychází z objektivistického pojetí komunikace, která nepočítá s vlastní interpretací čtenářů. (SEDLÁKOVÁ, 2014 str. 296) Touto metodou lze vygenerovat tvrdá data, podíly a závislostní korelace zkoumaných kategorií, ale nikoli vysvětlení, proč tomu tak je a co to znamená. (TRAMPOTA, a další, 2010 str. 110)

2.2 Téma, cíl práce, výzkumné otázky a hypotézy

Práce si klade za cíl popsat mediální reprezentaci kriminality v týdeníku Region Opavsko. Konkrétně popsat, jakým způsobem je kriminalita reprezentována, dále identifikovat zpravodajské hodnoty a prvky bulvarizace, které reprezentaci kriminality ovlivňují. Dalším cílem této práce je porovnat mediální reprezentaci kriminality v Regionu Opavsko s oficiálními statistikami Policie ČR. Předmětem výzkumu je tedy analýza mediální reprezentace kriminality v rámci kriminální rubriky daného periodika.¹⁵ Výsledky budou porovnávány s oficiálními statistikami o trestné činnosti. Zkoumána bude mediální reprezentace jednotlivých druhů trestné činnosti a prostoru jim věnovanému. Tyto výsledky pak budou porovnávány se statistikami o skutečném (resp. evidovaném) zastoupení těchto druhů kriminality v rámci její struktury.¹⁶ V poslední řadě bude také předmětem výzkumu identifikace zpravodajských hodnot a prvků bulvarizace obsažených v periodiku. Na základě vymezených cílů práce je níže položena hlavní výzkumná otázka, z které dále vyplývají dílčí výzkumné otázky. Všechny hypotézy vycházejí z teoretických rámců, o kterých je psáno v teoretické části.

Hlavní výzkumná otázka:

Jakým způsobem je v Regionu Opavsko, konkrétně v rubrice „krimi“ (s ohledem na titulní stranu) reprezentována kriminalita?

Vedlejší výzkumné otázky:

1. Jak se liší struktura kriminality reprezentována v Regionu Opavsko od struktury kriminality podle policejních statistik?

---

¹⁵ Sledována bude nejen samotná kriminální rubrika, ale u jednotlivých článků bude přihlíženo také k tomu, jestli budou na titulní straně přítomny části jejich obsahů. Více viz kapitola 2.4 Jednotky výzkumu

¹⁶ Viz kapitola 1.5 Stav, struktura a dynamika kriminality

H1: V analyzovaných částech Regionu Opavsko bude věnováno více prostoru násilné kriminalitě nad majetkovou kriminalitou než v oficiálních statistikách, kde je poměr opačný.¹⁷

2. Jak jsou v analyzované části zastoupeny zpravodajské hodnoty?

H2: Nadpoloviční většina sledovaných zpravodajských hodnot bude přítomna v nadpoloviční většině analyzovaných zpráv.¹⁸

H3: V analyzovaných zprávách, jejichž části budou přítomny jak v kriminální rubrice, tak na titulní straně, bude v nadpoloviční většině přítomný prvek sexu nebo násilí.¹⁹

3. Jakým způsobem je v Regionu Opavsko používán obrazový materiál a jakých vizuálních prvků toto periodikum využívá pro prezentaci kriminálního zpravodajství?

H4: U zpráv o trestných činech, ve kterých se vyskytuje prvek násilí nebo sexu, bude v nadpoloviční většině případů identifikována barevná nebo textová specifikace.²⁰

H5: Pokud bude v analyzovaných částech u jednotlivých zpráv přítomen obrazový materiál, budou převládat fotografie svědků, ilustrační fotografie a záznamy z CCTV kamer nad ostatními typy záznamů²¹

H6: U většiny zpráv spadajících do hospodářské a majetkové kriminality nebude přítomen obrazový materiál.²²

2.3 Vzorek výzkumu

Vzorkem výzkumu jsou v tomto případě všechna vydání Regionu Opavsko v období května až července 2017. Analýza obsahu neprobíhá v rámci celých výtisků, ale zkoumány jsou všechny kriminální rubriky a titulní strany novin. V daných měsících vyšlo dohromady 13 výtisků a

---

¹⁷ V kapitole 1.6 Předchozí výzkumy jsou uvedena zjištění, ze kterých vyplývá, že tento trend v kriminálním zpravodajství obecně platí. Jedním z takových důkazů je například Davisův (1952) výzkum

¹⁸ Jednotlivé zpravodajské hodnoty byly vybírány podle Yvonne Jewkesové (2004), která uvádí, že čím více zpravodajských hodnot lze v události najít, tím se u dané události zvyšuje pravděpodobnost dostat se do zpravodajství. V rámci operacionalizace byly také některé vyřazeny a některé naopak přidány. Více viz kap. 2.5 Sledované proměnné

¹⁹ Jewkesová (2004) uvádí přítomnost sexu a násilí jako nejčastěji vyskytované zpravodajské hodnoty

²⁰ Jedním z bodů „třináctera“ od Osvaldové (2016) je práce s grafikou. Indikátorem bulvarizace může být užití barev, do fotografií vepsaných výkřiků a upoutávek. Úplné vymezení toho, jakým způsobem bude „barevná specifikace“ identifikována, je vysvětleno v kapitole 2.5 Sledované proměnné

²¹ Jewkesová (2004) popisuje tyto typy obrazového materiálu jako zpravodajskou hodnotu možnosti poutavé grafické prezentace

²² Tomášek (2010 stránky 39,40) uvádí, že v rámci poutavé grafické prezentace je mnohem jednodušší názorně a barvitě představit delikty, jako je vražda (například připojením fotografie oběti), ublížení na zdraví, zhárství nebo výtržnictví extrémistů. Složitě je naopak stejným způsobem referovat o zločinech z oblasti hospodářské nebo drobné majetkové kriminality

každý z nich obsahoval rubriku „Krimi“. Ta samotná vyplňuje jednu celou stranu novin, ve výjimečných případech i více. V jednotlivých rubrikách bylo v předvýzkumu napočítáno vždy od 6 do 9 článků. V této souvislosti se v rámci bakalářské práce jeví období tří měsíců jako vhodný výzkumný vzorek s platnou vypovídající hodnotou. Jelikož se výsledky výzkumu snaží být co nejvíce aktuální, byly zvoleny poslední tři měsíce, u kterých jsou zároveň k dispozici oficiální policejní statistiky o trestné činnosti. Rozsah práce bohužel neumožňuje aplikovat analýzu na celý kalendářní rok, není však známá žádná událost či okolnost, kvůli které by mohly být výsledky ze zkoumaných tří měsíců zkresleny (takovou událostí by mohla být třeba velká loupež nebo neobvyklá vražda, kterou by se noviny mohly konsistentně zabývat v delším časovém úseku). Analýza v tomto ohledu nedokáže sledovat dlouhodobé trendy a to není ani jejím cílem.

2.4 Jednotky výzkumu

Základní výzkumnou jednotkou je rubrika „Krimi“ s přesahem na titulní stranu novin. Z pilotního výzkumu vyplynulo, že Region Opavsko v zásadě řadí většinu zpráv o trestné činnosti do kriminální rubriky. Občas lze v týdeníku najít kriminální tematiku i v rubrice „publicistika“, ta samotná však není předmětem výzkumu. Analýza se tímto omezuje jen na to, co samotné noviny označují jako kriminální zpravodajství (není vyloučeno, že zprávy o trestné činnosti se mohou vyskytovat i v „nekriminálních“ částech listu). Mimo kriminální rubriku bude také analýza sledovat, které typy zpráv se v krátkém nebo upraveném znění objevují na titulní straně. Prostor, který bude taková část zprávy zabírat v rámci titulní strany, však nebude brán v úvahu.²³ Analýza bude v tomto smyslu sledovat čistě statisticky výskyt zvolených prvků.²⁴

Výzkumné jednotky jsou dále rozděleny na jednotky kódovací. Za kódovací jednotku je považována samostatná zpráva. Kódovací jednotka je v analýze definována svou formou, tudíž jako graficky vymezený celek textu s případným obrazový materiálem nebo jinými grafickými prvky. Pokud má zpráva svou podobu odkazu na titulní straně, je na ni stále nahlíženo jako na jednu, a pouze je u ní zaznamenáno, že je v kratším znění přítomna na titulní straně. Jinými slovy, články z titulní strany se do analýzy nezapočítávají žádným jiným

---

²³ Prostor vyhrazený jednotlivým článkům na titulní straně Regionu Opavsko by bylo obtížné zkoumat, jelikož kromě textu a obrázků s pevnými rozměry bývá vyplněn různými grafickými prvky, ořezanými fotografiemi, apod. Text s obrázky se v důsledku toho všelijak prolínají a v rámci rozsahu této práce by bylo obtížné jejich rozměry přesně definovat.

²⁴ Více informací k výběru proměnných a způsobu analýzy titulní strany je obsaženo v kapitole 2.5 sledované proměnné

způsobem, než jako „otvírákový“ element. Z analýzy tak v tomto ohledu vyplyne čistě statisticky, které typy kriminálních zpráv řadí Region Opavsko do hlavních témat listu.

V předvýzkumu se ukázalo, že v kriminální rubrice jsou přítomny i zprávy, které o kriminalitě nepojednávají. Takovými jsou například zmínky o dopravních nehodách, které nebyly spáchány jako trestný čin, nehodách obecně (požáry, katastrofy), vyhláškách nebo zprávách o průběhu akcí policie, hasičů nebo záchranných služeb. U některých článků jako například „*Děti se bavily s hasiči*“ (Region Opavsko, 6.6.2017, s. 5)²⁵ je evidentní, že se o kriminální činnost nejedná, a přesto je zpráva zařazena do kriminální rubriky. Jiné případy už nemusí být tak jednoznačné („*Auta skončila ve stromech*“, Region Opavsko, 6.6.2017, s. 5), čtenář nemusí zprávu identifikovat jako „nekriminální“ a může událost, na základě jejího přiřazení do rubriky, považovat za kriminální.²⁶ Provedená analýza však nebude vyčleňovat „nekriminální“ zprávy a odečítat jejich prostor. Místo toho bude sledovat, co Region Opavsko považuje za kriminální zpravodajství a jak se tato představa liší od struktury kriminality ve statistikách.

2.5 Sledované proměnné

V rámci kódování bylo stanoveno několik proměnných, jejichž sledování vychází ze základních a dílčích cílů výzkumu, z jeho tématu a z výzkumných otázek a hypotéz předložených na začátku analýzy. U každé kategorie byly stanoveny číselné kódy reprezentující hodnoty, kterých mohou nabývat. V průběhu předvýzkumu bylo nutno některé hodnoty vyřadit nebo upravit jejich definice. Konkrétní případy a jejich řešení jsou uvedeny také v této kapitole. U analyzovaných částí byly sledovány následující kategorie:

1. Datum zveřejnění zprávy
2. Znění titulku zprávy
3. Typ kriminálního činu, o kterém zpráva pojednává
4. Rozměr článku v cm^2
5. Rozměr strany v cm^2
6. Celkový počet stran výtisku
7. Číslo strany rubriky Krimi
8. (Ne)Přítomnost zprávy na titulní straně
9. (Ne)Přítomnost obrazového materiálu a jeho typ

---

²⁵ Zpráva pojednává o předváděcí akci hasičů pro děti

²⁶ Zpráva pojednává o několika nočních automobilových nehodách. Přičemž je uvedeno, že příčiny nehody jsou neznámé.

10. Barevná nebo textová specifikace, která odlišuje jednotlivý článek od ostatních

11. Přítomnost jednotlivých zpravodajských hodnot

Pro přehlednost a dobrou orientaci při práci byla vždy jako první sledována proměnná Datum zveřejnění zprávy (1.). Kód data je vždy uveden ve formátu DD.MM.RRRR (den, měsíc, rok). V druhé kategorii (2.) je zaznamenáváno celé znění titulku.

Jako další (3.) je identifikován typ trestného činu, o kterém zpráva pojednává. V tomto smyslu vychází kódování z klasifikace trestných činů v policejních statistikách, a to z toho důvodu, že právě s těmito statistikami budou výsledky porovnávány. V případě, že v textu není explicitně zmíněn typ kriminálního činu, je takový čin identifikován v souladu se skutkovou podstatou Zákonu č. 40/2009 Sb., Trestního zákoníku.²⁷ V případě, že bylo v rámci jednoho článku sledováno více trestných jednání najednou, byly zakódovány jednotlivě, aby mohl být následně sledován počet zmínek o kriminálním činu.²⁸ K vyjádření počtu článků a jednotlivých druhů kriminality, o kterých pojednávají, potom bylo počítáno pouze s „hlavním“ trestným činem. Jinými slovy, článek byl zakódován podle toho trestného činu, který byl jeho hlavním tématem.²⁹ Už v předvýzkumu byl v analyzovaném listu zjištěn výskyt zpráv, které nepojednávaly o kriminální činnosti. Pro takové případy byla vytvořena samostatná kategorie „zpráva nepojednává o kriminálním činu“. Velmi častým se v předvýzkumu stal výskyt článků o dopravních nehodách. Tomuto jevu byla věnována speciální pozornost, a proto byla vytvořena kategorie „dopravní nehody“. Mimo zprávy, které nepojednávají o kriminálním jednání, si analýza slibuje přinést i výsledky o tom, kolik z takovýchto zpráv referuje o dopravních nehodách.

Dále byly sledovány rozměry jednotlivých článků (4.) a také stran (5.), na kterých jsou uveřejněny. Měření jednotlivých článků bylo prováděno ručně. Do změřeného prostoru bylo započítáváno celé znění textu, titulek, obrazový materiál nebo jakýkoliv jiný doplněk související s obsahem článku (např. infobox, graf, apod.). Kriminální rubrika Regionu Opavsko pracuje s jednoznačně vymezeným prostorem pro jednotlivé zprávy, a proto nedocházelo ke

---

²⁷ Takovéto výzkumníkově „vlastní“ zařazení může být samozřejmě problematické. U některých zpráv je zřejmé, o jaký trestný čin se jedná, i když to není v textu explicitně zmíněno. Když je v textu například „zloděj ukradl ženě kabelku“, je zjevné, že se jedná o majetkovou trestnou činnost. Naopak při některých událostech (např. dopravní nehody, u kterých není jistý úmysl/neúmysl) to nemusí být zřejmé. Pokud byla taková klasifikace problematická, byla zpráva zařazena do kategorie „nelze zařadit“.

²⁸ Více o zmínkách v kapitole 3 Výsledky analýzy

²⁹ V úvahu byly brány jednotlivé prvky článku v tomto pořadí: titulek, obrázek, lead (nebo první odstavec) a až poté samostatný text.

komplikacím při měření.³⁰ Stejným způsobem byl změřen potištěný prostor celé strany rubriky (tedy bez okrajů). Potištěná strana většinou zahrnovala i nezpravodajská nebo inzertní sdělení, a proto po sečtení rozměrů jednotlivých článků se jejich rozloha nutně nerovnal celkové rozloze potištěné strany. Ve výjimečných případech byla kriminální rubrika tvořena z více stran než z jedné. V takovém případě byl prostor všech stran rubriky „krimi“ sečten v rámci jednoho výtisku. Výsledky jsou uvedeny v cm^2 .

V rámci analýzy byl také zaznamenán celkový počet stran výtisku (7.) a číslo strany kriminální rubriky. V případě, že rubrika zabírala více než jednu stranu, bylo zaznamenáno jen číslo první strany kriminální rubriky. Tato úprava nemůže žádným způsobem zkreslit konečné výsledky výzkumu, protože ten se zabývá obsahem uvnitř kriminální rubriky a nikoliv kriminálním zpravodajstvím v rámci obsahu celého periodika.

Další kategorie (8.) sledovala, zdali se zpráva uvnitř listu v jakémkoliv znění objeví i na titulní straně, přičemž prostor, který v rámci titulní strany zabírá, není brán v úvahu (především z důvodů obtížného měření, které by muselo operovat s nejednoznačně vymezeným prostorem ve smyslu překrývání textu a fotografií, apod.). Tématem této práce je sice mediální reprezentace kriminality a informace z titulní strany v tomto smyslu mají pro výzkum význam, cíl práce byl ale mimo jiné zvolen vzhledem k jejímu rozsahu, a proto je zde pozornost v rámci sledování této proměnné omezena na (ne)přítomnost jednotlivé zprávy na titulní straně. Ve zprávě na titulní stráně však mohou být identifikovány některé další proměnné (viz níže).

V další kategorii byla sledována (ne)přítomnost obrazového materiálu (9.). U každého článku bylo zaznamenáno, zdali obsahuje nebo je k němu připojen jakýkoliv obrazový materiál ve smyslu fotografií, obrázků, grafů, infoboxů apod. Pokud během měření nastala situace, že u článku uvnitř rubriky nebyl přítomen obrazový materiál, ale v jeho případném odkazu na titulní straně naopak ano, pak byl obrazový materiál zakódován jako „přítomen“.³¹ Za obrazový materiál nebylo považováno jakékoliv barevné a textové ozvláštnění (např. barevnost titulku, barevné pozadí textu, různé velikosti textu v rámci jednoho titulku apod.). Tento jev sledovala až proměnná „barevná specifikace“ (10.) viz níže.

Sledování proměnné „typ obrazového materiálu“ (9.) se ukázalo jako problematické, protože zvolenou metodou analýzy nelze zjistit původ materiálu. Analyzované periodikum

---

³⁰ Různé překrývání textu a grafiky se uvnitř listu většinou neobjevuje. Komplikace by mohly nastat v rámci měření prostoru na titulní straně, to však nebylo prováděno

³¹ Některé zprávy byly například v rámci titulní strany vybaveny ilustrační fotografií. Uvnitř listu už pak žádná přítomna nebyla.

používá různé zdroje fotografií. Většinou jsou to redakční fotografie, záznamy svědků, institucí, fotografie z archívů nebo ilustrační fotografie. Forma, kterou Region Opavsko uvádí zdroj, se omezuje jen na jména osob, organizací či institucí, které materiál pořídili. Problém spočívá v tom, že na základě těchto informací nelze jednoznačně určit původ materiálu. Samotná redakce Regionu Opavsko potvrdila, že neexistuje žádný způsob, jakým by čtenář rozlišil, zdali fotografii pořídil svědek nebo redaktor. Původně byl ještě zamýšlen postup, který by všechna jména, která nejsou vedena jako jména redaktorů, identifikoval jako „ostatní (neredakční) zdroje obrazového materiálu“. Po krátké investigaci bylo ovšem zjištěno, že například externisté a osoby jakkoliv spolupracující s redakcí, nejsou takto nikde uváděny. Hypotézu č. 5 (*Pokud bude v analyzovaných částech u jednotlivých zpráv přítomen obrazový materiál, budou převládat fotografie svědků, ilustrační fotografie a záznamy z CCTV kamer nad ostatními typy záznamů*), tedy nebude možné potvrdit ani vyvrátit, protože to není v silách zvolené metody. Tato kategorie tak sledovala pouze skutečnost, zdali byl u článků přítomen/nepřítomen obrazový materiál.

V kategorii „barevná a textová specifikace“(10.) bylo sledováno, zdali se v článku objevuje práce s grafikou. Kódován byl jakýkoliv výskyt barevných titulků, barevných pozadí, různých velikostí písmen, apod. V případě odkazu na článek v rámci titulní strany byl užit stejný postup jako u sledování přítomnosti obrazového materiálu. Pokud tedy měla zpráva například barevný titulek z různě velkých písmen na titulní straně a uvnitř listu už v plném znění nebyla nijak zvýrazněna, hodnota byla kódována jako „přítomná“.

Obrázek 1. Příklad barevné a textové specifikace

V poslední řadě byla sledována přítomnost zpravodajských hodnot (11.). Jednotlivé proměnné byly sestaveny podle vymezení zpravodajských hodnot v kriminálním zpravodajství tak, jak je uvádí Yvonne Jewkesová (2004). Jednotlivým definicím posloužil také překlad tohoto díla od Jana Tomáška (2010). V rámci operacionalizace byl původní počet dvanácti zpravodajských hodnot podle Jewkesové (2004) zredukován na osm. Obtížně by se definovaly hodnoty „zjednodušení“, „práh pozornosti“ nebo „konzervativní ideologie a politicky motivované odvádění pozornosti“. Není v silách této analýzy zkoumat, kdy je v rámci mediální agendy překročen „práh pozornosti“. Taktéž by bylo složité definovat, kdy se o události pojednává „jednoduše“ a kdy je naopak zohledněn adekvátní počet možných významů a výkladů události nebo uveden dostatečně vysvětlující kontext. Ani „politicky motivované odvádění pozornosti“ nelze aplikovanou metodou vysledovat. Těžko by se definovalo, které zprávy pod politickým vlivem „odvádějí pozornosti od důležitých sociálních problémů a nefunkčnosti ve strukturách sociálního systému“ (JEWKES, 2004 str. 58). Bezpředmětným by také bylo v rámci regionálního média sledovat hodnotu „kulturní a prostorové blízkosti“, jelikož právě prostorová blízkost je doménou lokálního tisku. Sledování těchto čtyř hodnot bylo tedy z výzkumu vyřazeno.

Hodnota, kterou Tomášek (2010) popisuje jako „možnost poutavé grafické prezentace“ je v rámci tohoto výzkumu redukována na sledování „textové a barevné specifikace“ (10.), jejíž popis je uveden výše. Ostatní zpravodajské hodnoty jsou definovány následovně:

- **Předvídatelnost.**

Zpráva informuje o události, která je dopředu naplánovaná nebo se na ni mohou novináři připravit. Příkladem mohou být soudní jednání, předváděcí, školící nebo bezpečnostní akce složek záchranářů, hasičů nebo policie, soudní jednání, apod. Typickým příkladem může být „*Policisté rozjeli preventivní akce*“ (Region Opavsko, 19.9. str. 5)

- **Personalizace**

Zpráva je zakódována jako personalizační, pokud pojednává o konkrétních osobách, zdůrazňuje osobní motivy, odpovědnost pachatele a bezprostřednost konkrétního činu nebo ukazuje na obecnější společenský problém na konkrétním trestním jednání, popřípadě vypráví událost jako příběh individuů a nepřihlíží ke společenským, kulturním, politickým nebo ekonomickým okolnostem. Typickou přítomností personalizace je například následující zpráva: „*Syn policisty zavraždil dítě*“ (Region Opavsko, 25.7.2017 str.5).

- **Známky rizika a ohrožení**

Pokud je zakódována hodnota, je ve zprávě kladen důraz na jakési potenciální nebezpečí pro „každého z nás“. Indikátorem známek rizika a ohrožení je také obsah, který zdůrazňuje zranitelnost a neopatrnost oběti. Většina trestných činů je popisována jako náhodné, nesmyslné jednání vůči sobě neznámým aktérům – útočníka a oběti. Přehlížen je fakt, že většina zločinů typu týrání, zneužívání dětí a násilí vůči ženám se odehrává v příbuzenských kruzích. (TOMÁŠEK, 2010 str. 38). Pokud se ve článku vyskytuje varování nebo je v něm uváděno obecné nebezpečí, je hodnota zakódována jako přítomná.

- **Sex**

Zpravodajská hodnota „sex“ je přítomna, pokud je ve zprávě jakýmkoliv způsobem zmíněn sexuální podtext. Tento prvek souvisí s potřebou novinářů dramatizovat události a popisovat je v co nejsilnější podobě.

- **Násilí**

Přítomnost násilí je dalším dramatizačním prvkem. Pokud je ve zprávě jakýmkoliv způsobem uvedeno násilné jednání nebo zdůrazněno násilí u jiného typu kriminálního činu, je tato hodnota zakódována jako přítomná.

- **Celebrity a vysoce postavené osobnosti**

V této proměnné je kódována přítomnost celebrit a elitních osobností. Pokud je v obsahu zprávy zmíněna souvislost s tímto typem osobností, ať už to v rolích obětí, pachatelů nebo osob jakkoliv souvisejících s případem, vyhovuje zpráva uvedené hodnotě. Jako vysoce postavené osobnosti jsou v tomto smyslu identifikováni ti, kteří například mají v rámci regionu jakékoliv rozhodovací pravomoci, mohou to být i lokálně známí umělci nebo podnikatelé, ale taky příslušníci státních složek.

- **Děti a mládež**

Stejným způsobem jako předchozí proměnná, sleduje tato v kriminálním zpravodajství přítomnost dětí a mládeže. Tato skupina může rovněž v obsahu článku vystupovat jako oběti nebo pachatelé. Pozornost je zde věnována zmínce o věku aktérů nebo užití označení typu „chlapec“, „mladík“, „školák“, „studentka“, apod.

- **Seniori**

Do sledování zpravodajských hodnot byla zařazena i proměnná „přítomnost seniorů“, a to na základě výsledků diplomové práce Karolíny Pospíšilové (2017), ve které se seniori objevovali jako jedna z frekventovaných zpravodajských hodnot. Stejně jako u dětí a mládeže, tak i u proměnné seniorů byly klíčovými výrazy „senior“, „důchodce“, „stařec“, apod.

2.6 Průběh analýzy

Před začátkem analýzy byl proveden předvýzkum, aby byl otestován kódovací klíč a výzkumná metoda. V rámci tohoto procesu byly použity dva výtisky z měsíce srpna a září, na kterých byla testována funkčnost zvolené metody a nastavených proměnných, s cílem odhalit možné nedostatky. Tento postup je podle Sedlákové (2014 str. 63) jedním z dílčích kroků, který zvyšuje validitu a reliabilitu šetření. V této fázi se až na pár problémů neobjevily žádné okolnosti, které by výrazně komplikovaly průběh analýzy.

Jednou ze dvou hlavních úprav bylo vyřazení proměnné „typ obrazového materiálu“. Důvod tohoto rozhodnutí je popisován už v přechodí kapitole (2.5) v rámci definic jednotlivých proměnných. Tato proměnná měla za cíl identifikovat původ obrazového materiálu a jeho zdroj. To však nebylo možné ze dvou důvodů. Prvním byl ten, že u některých obrazových materiálů nebyl zdroj uveden. Z toho, jak jednotlivé fotografie vypadaly, se domníváme, že zdroje nebyly uváděny u ilustračních fotografií. Tuto teorii však nelze v rámci analýzy ověřit. U fotografie, které se naopak jevily jako autentické, zdroj uveden byl. Nemožné však bylo v rámci obsahové analýzy zjistit, zdali byl pořizovatelem redaktor, svědek, externí fotograf, či jiná osoba. Tato

skutečnost byla ověřena i u samotné redakce, která potvrdila, že z jednotlivých článků tato informace nejde vyčíst. Výzkumník by musel kvalitativním vzhledem dohledávat u každého obrázku jeho zdroj a to takovým způsobem, že by se musel doptávat konkrétních původců sdělení.

Druhá komplikace se týkala „nekriminálního zpravodajství“, konkrétně zpráv o dopravní nehodovosti. Tato proměnná byla sice na základě pilotního výzkumu přidána jako samostatná kategorie, ne vždy však bylo ze zprávy zřejmé, jestli byl při nehodě spáchán trestný čin nebo ne. To zapříčiňovala především skutečnost, že u dopravních nehod se přítomnost trestného jednání často obtížně identifikuje přímo na místě (například z důvodu neschopnosti zúčastněných v daný moment vypovídat kvůli zranění nebo převezení do nemocnice) a policii může trvat delší dobu, než o tom, že byl při nehodě spáchán trestný čin, rozhodne. Novináři potom často nemusí na přesné informace čekat (a to jim navíc neumožňuje tlak na aktuálnost informací) nebo si nemusejí informace zpětně dohledávat. K tomuto problému bylo přistupováno tak, že při kódování byly hledány informace týkající se jakéhokoliv obvinění z trestného činu (v úvahu většinou připadala nedbalost, ale nehody mohly být spáchány i úmyslně). V takovém případě spadají tyto dopravní nehody do kategorie zbývající kriminality.

Po těchto úpravách bylo zahájeno kódování vzorku. Noviny byly analyzovány chronologicky od 18. čísla (2.5.2017) do 30. čísla (25.7.2017) v originální fyzické podobě. K zaznamenávání všech hodnot byl používán program MS Office Excel. Nejprve bylo v každém výtisku zaznamenáno znění titulku zprávy. Poté bylo provedeno měření velikosti článků a stran. Měření bylo prováděno ručně a to vždy způsobem, při kterém byla změřena vodorovná a svislá osa článku (díky jednoznačnému a pevnému vymezení pro každý článek, který byl navíc vždy od jiného oddělen čarou, nenastávaly žádné komplikace) a následně v MS Excel spočítán rozsah v cm². Poté byl zaznamenán celkový počet stran výtisku a číslo strany kriminální rubriky. Dále bylo nahlédnuto na titulní stranu a zaznamenáno, které články patří do kriminální rubriky, se na ní vyskytují. V rámci titulní strany byla u těchto článků rovnou sledována barevná specifikace, přítomnost obrazového materiálu a jednotlivé zpravodajské hodnoty. A to z toho důvodu, že zprávy, které byly na titulní straně a pokračovaly v celém znění v části „krimi“, byly zakódovány jako jeden celek. Tímto postupem se už výzkumník v průběhu kódování nemusel k titulní straně znovu vracet. Následně bylo přistoupeno ke kódování typu trestného činu, barevné specifikace, obrazového materiálu a jednotlivých zpravodajských hodnot u článků v kriminální rubrice.

V poslední fázi byla získaná data zpracována do statistik. Pro jednotlivé jevy, které byly sledovány, byly vytvořeny tabulkové přehledy. Dále bylo přistoupeno k porovnání výsledků analýzy s policejními statistikami. Ty byly čerpány z internetové stránky mapakriminality.cz, která poskytuje statistické údaje o kriminalitě a její struktuře. V poslední řadě byly vytvořeny grafy, které vizuálně prezentují srovnání jednotlivých výsledků s dalšími daty.

Je nutno zmínit, že sledování přítomnosti zpravodajských hodnot vycházelo z rozdělení pro kriminální zpravodajství podle Yvonne Jewkesové (2004) a Jana Tomáška (2010). Toto rozdělení nepracuje se zpravodajskou hodnotou „negativity“, kterou nejen pro kriminální zpravodajství, ale pro zpravodajství obecně uvádí například Galtung a Ruge (1965). Jewkesová (2004) pracuje s teorií, že kriminální zpravodajství je negativní už ze své podstaty, a proto je bezpředmětné tuto hodnotu u něj zkoumat. V průběhu tohoto výzkumu ovšem byl mimo jiné zjištěn častý výskyt nekriminálních zpráv a v některých z nich by skutečně zpravodajskou hodnotu negativity rozpoznat nešlo. Typickým důkazem byl například článek, ve kterém bylo informováno o předváděcí akci hasičů, záchranných složek a policie pro děti. („Děti se bavily s hasiči“, Region Opavsko, 6.6.2017, str. 5)

3 VÝSLEDKY ANALÝZY

3.1 Prostor pro kriminální zpravodajství v rámci kriminální rubriky

V celkovém počtu 13 zkoumaných vydání měsíců květen, červen a červenec 2017 bylo dohromady obsaženo 14 stran kriminální rubriky, přičemž každá obsahovala vždy stejně velký potištěný prostor 980 cm², dohromady tedy 13 720 cm². Kriminální rubrika byla v rámci periodika zpravidla zařazena na stranu 5, v jediném případě začínala už na straně 4 a pokračovala a zároveň končila na straně 5. V rámci zkoumaných výtisků se pohyboval celkový počet stran Regionu Opavsko bez příloh od 24 do 32. V jedenácti případech byl počet stran 24, v jednom 28 a v dalším 32.

V rámci kriminálního zpravodajství týdeníku Region Opavsko bylo za zkoumané období publikováno 111 článků, které dohromady zabíraly prostor 10 085 cm². Vzhledem k samostatné straně kriminální rubriky tvoří průměru 74 % potištěného prostoru zpravodajská sdělení³². Největší prostor dostal článek „*Syn policisty zavraždil dítě*“ z 25.7.2017, kterému bylo přiděleno 377 cm². Nejméně prostoru naopak dostal článek „*Vykradl hangár technických služeb*“ z 4.7.2017, jehož rozloha činila 27 cm².

3.2 Poměr kriminálního zpravodajství a ostatních sdělení v kriminální rubrice

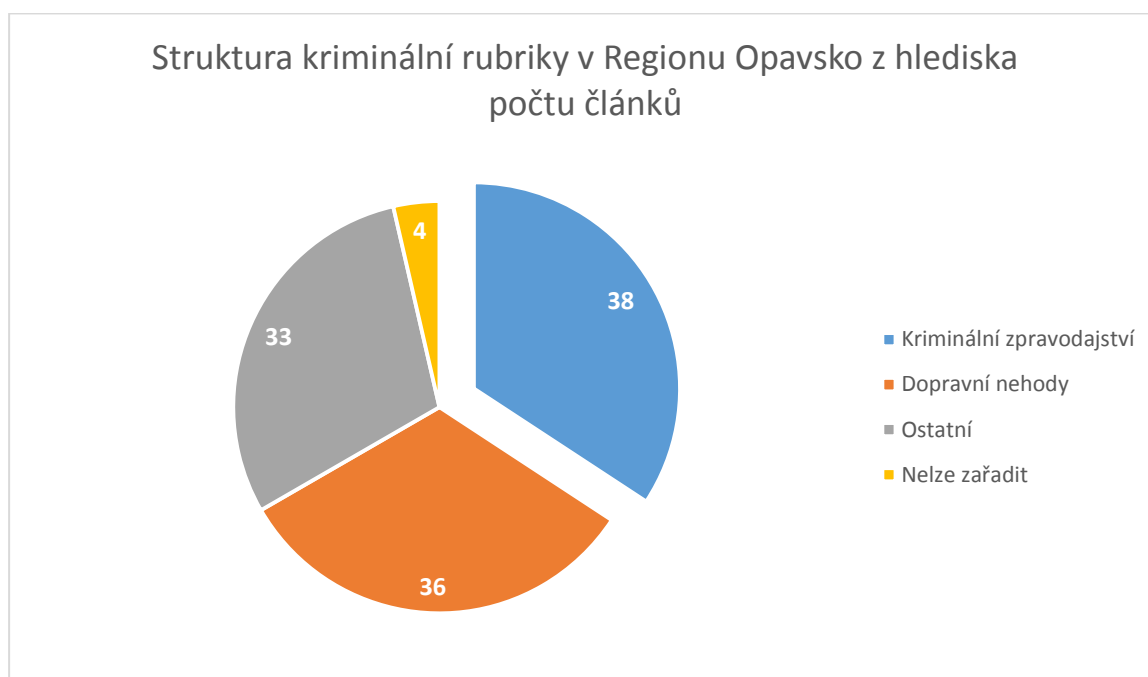
V průběhu analýzy byly mimo články o kriminalitě zakódovány i takové, které o žádné trestném jednání nepojednávaly. V rámci předvýzkumu už byla na základě této skutečnosti vytvořena samostatná kategorie „dopravní nehody“. Z výsledků analýzy vyplynulo, že z celkových 111 článků pojednává o trestné činnosti 38 z nich. Zpráv, které se nevěnují kriminalitě, bylo identifikováno 69, přičemž 36 z nich psalo o dopravních nehodách. Články, které nešly jednoznačně zařadit do žádné z kategorií, byly 4. Zbýlých 33 zpráv nepojednávalo o trestné činnosti, ani o dopravních nehodách.³³

---

³² Zbýlých 26 % prostoru tvořil prostor pro inzerci. V jednom případě se na straně „krimi“ objevila také anketa na téma výběr produktů na místních farmářských trzích. Prostor pro anketu byl jasně vymezen, pojmenován a zřetelně oddělen od ostatních zpráv. Toto sdělení tudíž nebylo identifikováno jako součást kriminálního zpravodajství, stejně jako veškerá inzerce.

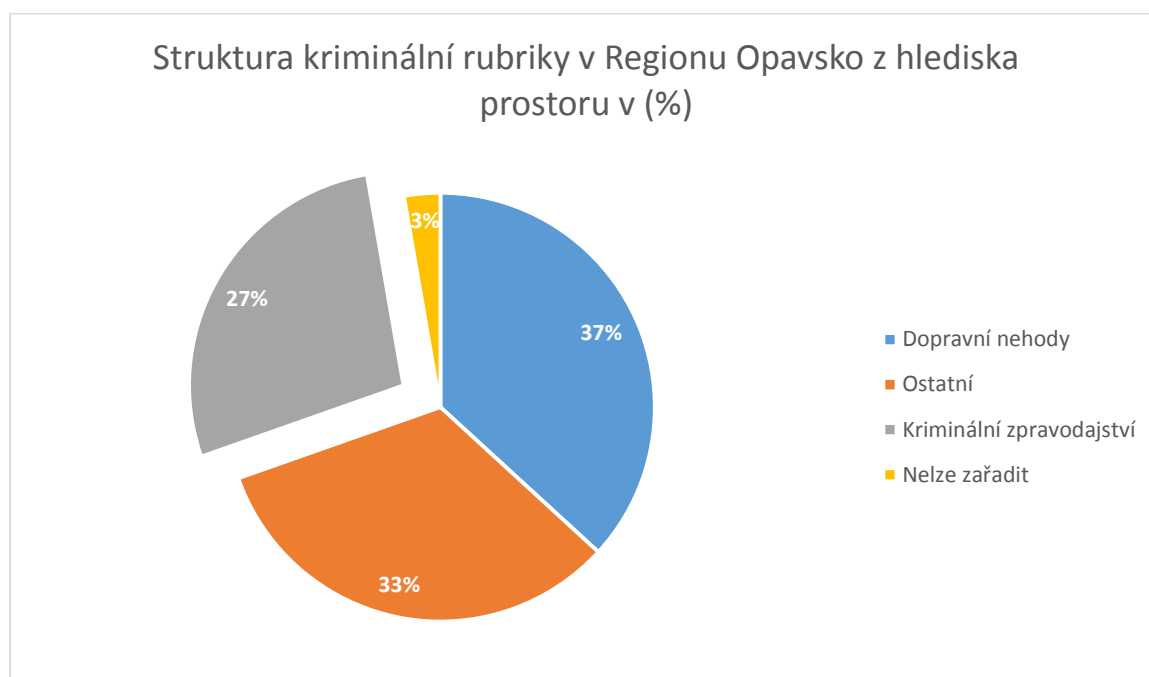
³³ Témata ostatních zpráv se týkala např. předváděcích akcí hasičů, záchranářů a policie, nebo různých přírodních nehod, požárů, apod.

Graf 1. Struktura kriminální rubriky v Regionu Opavsko z hlediska počtu článků

Důležitost a význam jednotlivých sdělení určuje také to, kolik prostoru zpráva v periodiku zabírá. Z toho důvodu je kromě počítání jednotlivých článků měřena i jejich rozloha. Zprávy, které pojednávaly o trestné činnosti, zabíraly v rámci kriminálních rubrik dohromady 2 789 cm². Potištěný prostor vyjma inzerce sčítal v kriminálních rubrikách dohromady 10 085 cm². To znamená, že skutečné kriminální zpravodajství zde tvořilo 27 % prostoru. Nejvíce prostoru bylo věnováno dopravním nehodovosti, ta zabírala 37 % kriminální rubriky a byla jí věnována rozloha 3 713 cm². Ostatní témata tvořila 30% rubrik a bylo jim uděleno 3 308 cm². Na zbytku článků nešel jednoznačně identifikovat typ trestné činnosti z důvodů nedostatku informací. Takové zprávy se na celkovém prostoru podílely 4 % a zabíraly 274 cm² rozlohy.

Graf 2. Struktura kriminální rubriky v Regionu Opavsko z hlediska prostoru

Pokud je v procentuálním vyjádření porovnáván počet článků s jejich prostorem, docházíme ke zjištění, že z hlediska četnosti zpráv zabírají ty o trestné činnosti nejvíce ze všech kategorií (34,2 %). Naopak z hlediska věnovaného prostoru zabírají nejvíce rozlohy zprávy o dopravních nehodách (36,8 %).

Tabulka 1. Porovnání počtu článků a jejich prostoru

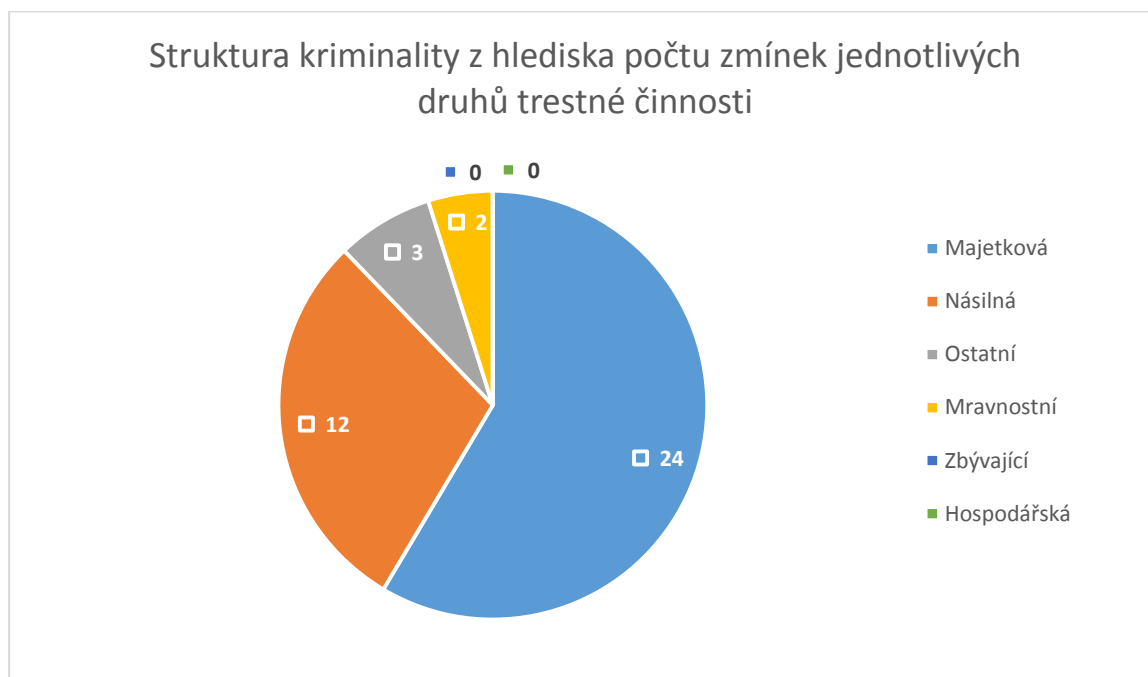
Struktura kriminální rubriky	Počet článků (v%)	Rozloha článků v (%)
Kriminální zpravodajství	34,2	27,7
Dopravní nehody	32,4	36,8
Ostatní	29,7	32,8
Nelze zařadit	3,6	2,7

3.3 Struktura kriminality z pohledu jednotlivých druhů trestné činnosti

V některých případech bylo přítomno v jednom článku více druhů trestných činů najednou. V takovéto situaci byl připsán stejný prostor konkrétního článku každému trestnému činu zvlášť. Ve třiceti osmi kriminálních zprávách bylo tedy celkově zmíněno 41 trestných činů. Nejvíce byla zmiňovaná majetková kriminalita, dohromady 24 krát, což je nadpoloviční většina celkového počtu. Dohromady 12 zmínek bylo napočítáno u násilné kriminality. Mravnostní kriminalita se ve zprávách vyskytla 2 krát, ostatní kriminalita 3 krát a ani jednou se v rámci kriminálního zpravodajství neobjevila zmínka o hospodářské nebo zbývající kriminalitě.

Nejvíce zmínek o různých druzích trestné činnosti v rámci samostatného článku pojímala zpráva „Úchyl vydíral dívku přes internet“ z 27.6.2017. V této zprávě byly zakódovány tři druhy trestné činnosti najednou.³⁴

Graf 3. Počet zmínek jednotlivých druhů trestné činnosti

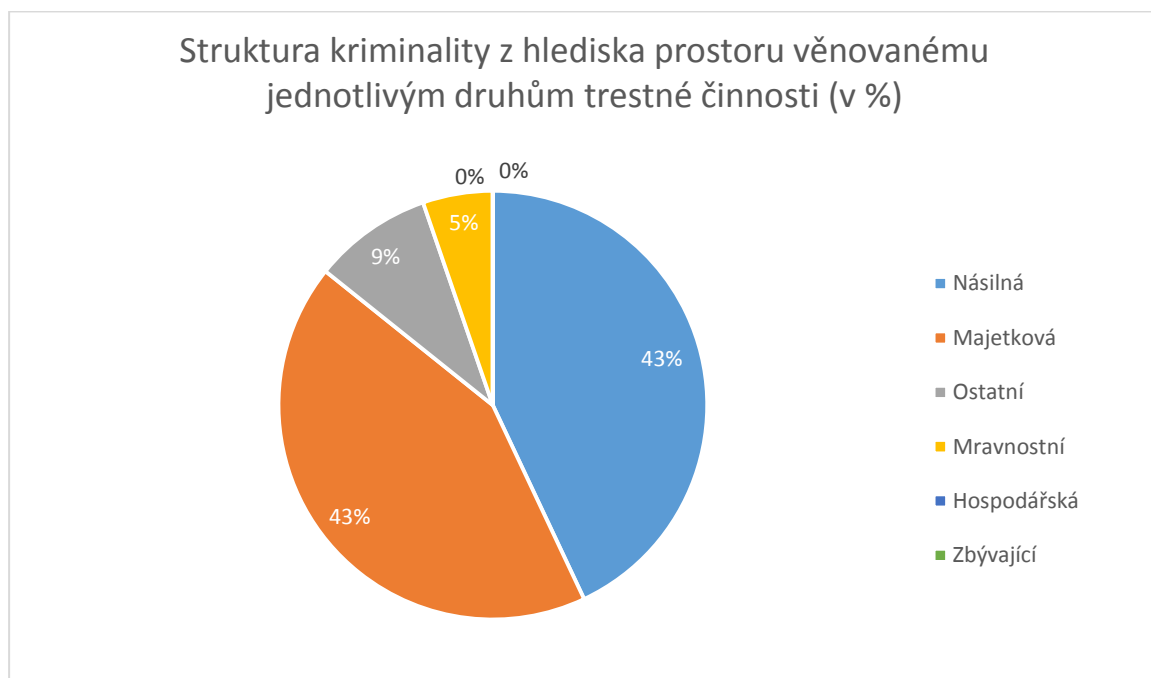

I na tomto místě je důležité sledovat kromě četnosti zmínek také prostor, který každá z nich zabírá. Z tohoto pohledu se pozornost věnovaná násilné kriminalitě projevuje jako ještě větší. Celková rozloha všech článků o násilné trestné činnosti sčítala 1 199 cm², což bylo 43 % z celku. Naopak prostor pro majetkovou kriminalitu disponoval v procentuálním zastoupení nižšími čísly, než tomu bylo u počtu zmínek. Zde bylo majetkové trestné činnosti věnováno 1 192 cm², což znamená 42,7 % prostoru. Výsledky tedy ukázaly, že právě tyto dva druhy trestné činnosti jsou pro Region Opavsko nejvíce „atraktivní“. Mravnostní kriminalita celkově zabírala 147 cm² a její procentuální zastoupení se od počtu zmínek téměř nelišilo. Rozloha ostatní kriminality činila 250 cm² a zabírala 9% prostoru. Hospodářská a zbývající kriminalita pochopitelně zůstaly opět bez výsledků. Průměrná velikost článku pojednávajícího o násilné kriminalitě byla 99,9 cm². Co se týče mravnostní kriminality, průměrný článek zabíral 73,6 cm², u majetkové trestné činnosti to bylo 49,7 cm². Největších čísel dosahovala ostatní kriminalita, jejíž průměrný článek zabíral 125,2 cm².

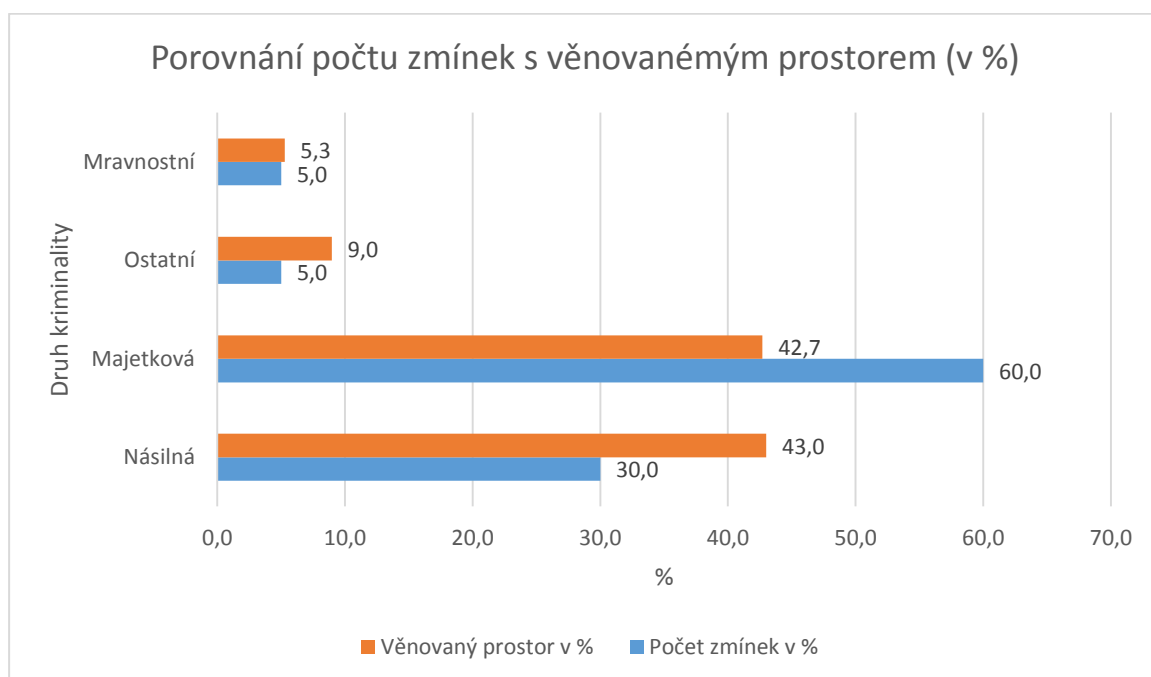
³⁴ Vzhledem k ojedinělému počtu případů (2), ve kterých bylo přítomno více druhů trestné činnosti najednou, byla zvolena postup, který vždy upřednostňoval „hlavní“ kriminální čin.

Graf 4. Prostor věnovaný jednotlivým druhům trestné činnosti

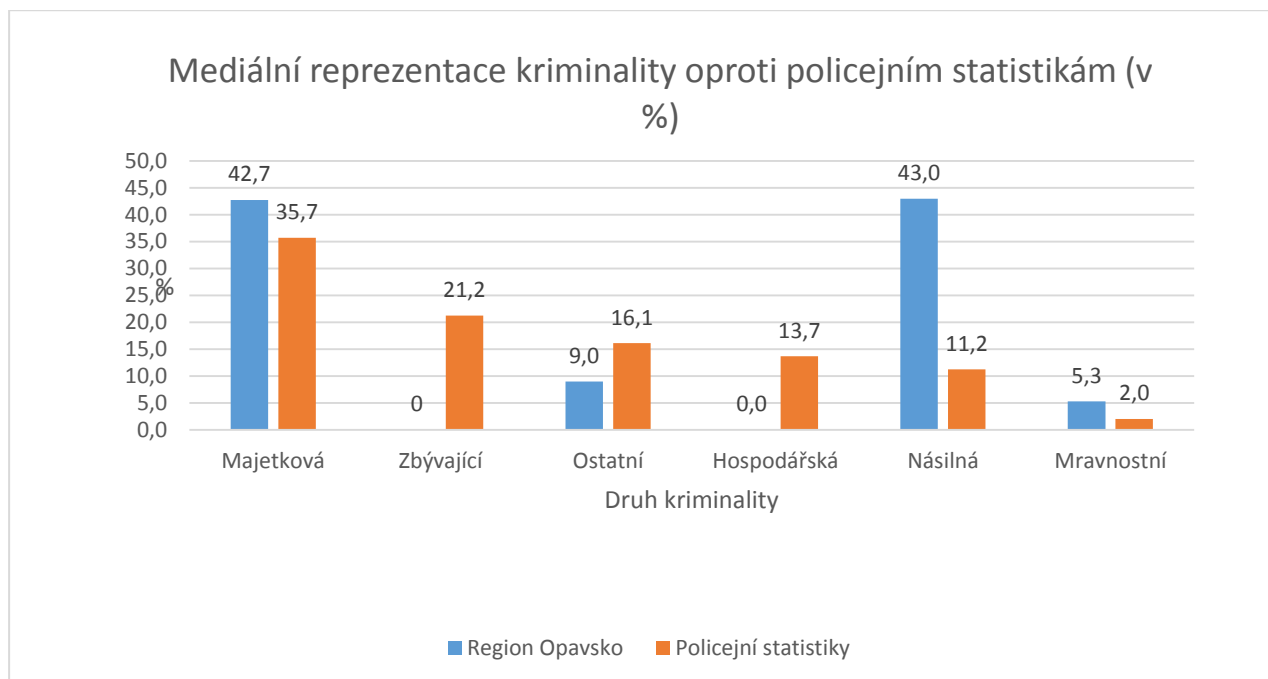
Graf 5. Porovnání počtu zmínek o kriminalitě s prostorem jí věnovaným

Zde lze vyčíst, že násilná kriminalita byla ve sledovaném období zmiňovaná méně než majetková kriminalita, prostor v rámci kriminální rubriky však dostaly obě v podstatě tentýž. V poslední řadě je třeba porovnat výsledky struktury kriminality s oficiálními policejními statistikami. Podle nich byla celková kriminalita na Opavsku za období květen až červenec 2017 tvořena z 35,7% majetkovou kriminalitou, z 21,2% zbývající kriminalitou, z 16,1%

ostatní kriminalitou, z 13,7% hospodářskou kriminalitou, v 11,2% násilnou kriminalitou a z 2% mravnostní kriminalitou.

Graf 6. Porovnání struktury kriminality z hlediska věnovaného prostoru s policejními statistikami

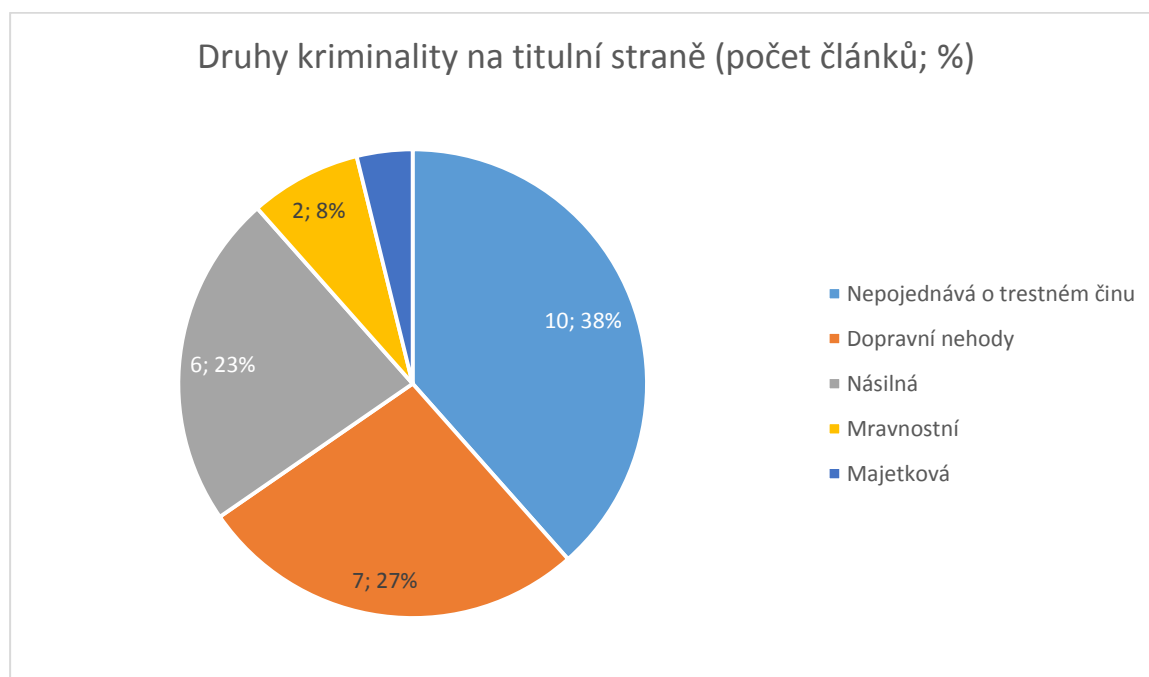
Porovnání výsledků ukázalo, že Region Opavsko věnuje nadměrný prostor (43%) násilné kriminalitě, přičemž policejní statistiky uvádí její výskyt jen v 11,2% všech případů. Taktéž zde můžeme sledovat zvýšený zájem periodika o majetkovou kriminalitu, které bylo věnováno 42,7% prostoru, přičemž ve skutečnosti tato trestná činnost tvoří 35,7% celku. **Hypotéza č. 1** „V analyzovaných částech Regionu Opavsko bude věnováno více prostoru násilné kriminalitě nad majetkovou kriminalitou než v oficiálních statistikách, kde je poměr opačný,“ tedy může být v případě Regionu Opavska považována za platnou.

O hospodářskou kriminalitu nebyl z pohledu Regionu Opavska ve sledovaném období projeven žádný zájem. Policejní statistiky však uvádí její výskyt v 13,7% kriminálních činů. Stejný trend lze vyčíst u zbývající kriminality, která tvoří 21,1% veškerých trestných činů, avšak ve sledovaném období jí nebyl v Regionu Opavsko věnován žádný prostor. Mírnou nadprezentací (5,3%) lze potom sledovat u mravnostní kriminality, která ve skutečnosti tvoří 2% kriminální činnosti. Naopak ostatní kriminalitě, která se podle policejních statistik podílí zastoupením 16,1% na veškeré trestné činnosti, bylo v Regionu Opavsko věnováno 9% prostoru.

3.4 Kriminalita na titulní straně novin

Přítomnost článků, respektive jejich částí na titulní straně bylo další sledovanou proměnnou. Z celkového počtu 111 kriminálních článků bylo 26 z nich ve zkrácené podobě přítomno na titulní straně. Nejvíce článků se na první stranu dostalo z kategorie „nepojednává o trestném činu“. Do této kategorie spadaly články týkající se práce hasičů, záchranářů nebo policie, ale nepsaly o trestné činnosti. V takových zprávách se také mohly objevovat přírodní nehody, požáry, nezaviněné výbuchy apod. Dohromady jich na titulní straně bylo napočítáno 10, což je 38% z celku. Zmínek o dopravních nehodách bylo napočítáno 7 (26,9%) a o násilné trestné činnosti 6 (23,1%). Ve sledovaném období nebyla na titulní straně zastoupena ostatní kriminalita (společně s hospodářskou a zbývající, které celkově nebyly identifikovány vůbec). Podrobné výsledky ukazuje následující graf.

Graf 7. Zastoupení trestné činnosti v rámci titulní strany

Zajímavým zjištěním je, že ve sledovaném období vyšly 2 články, které pojednávaly o mravnostní kriminalitě, a jejich zkrácené znění bylo v obou případech přítomno na titulní straně. Tento vztah i u ostatních druhů trestné činnosti vyjadřuje následující tabulka.

Tabulka 2. Zastoupení kriminality na titulní straně novin

Kriminalita	počet článků	Výskyt na titulní straně	Podíl v %
Mravnostní	2	2	100,0
Násilná	11	6	55
Nepojednává o trestném činu	33	10	30
Dopravní nehody	36	7	19
Majetková	23	1	4
Nelze zařadit	4	0	0
Hospodářská	0	0	0
Zbývající	0	0	0
Ostatní	2	0	0

Nakonec mají výsledky ověřit platnost **Hypotézy č. 3** „V analyzovaných zprávách, jejichž části budou přítomny jak v kriminální rubrice, tak na titulní straně, bude v nadpoloviční většině přítomný prvek sexu nebo násilí.“ K tomu bylo potřeba zjistit, v kolika případech byl ve článcích na titulní straně přítomen prvek sexu a násilí. Z výsledků vyplývá, že ve 26 článcích na titulní straně byl v osmi případech přítomen prvek sexu nebo násilí. Ve dvou případech byly u článku na titulní straně přítomny prvky sexu a násilí najednou. V těchto situacích nelze oba prvky započítat zvlášť, protože by najednou u samostatného článku vznikla „dvojnásobná přítomnost“. Jinými slovy, jelikož je v hypotéze stanoveno „sex nebo násilí“, je v takových případech nutno vždy počítat jen jeden z nich. Pro ověření platnosti této hypotézy je důležité vědět, že prvky „sexu nebo násilí“ se objevovaly v 8 případech z celkových 26 článků na titulní straně, což znamená 31% výskyt. **Hypotéza č. 3**, tedy v případě Regionu Opavsko, nebyla potvrzena.

3.5 Obrazový materiál

Na analyzovaném vzorku bylo také sledováno, u kterých článků je přítomen obrazový materiál.³⁵ Z celkového počtu 111 článků byl obrazový materiál identifikován u 57 z nich, což je v tomto případě nadpoloviční většina. Dále bylo sledováno, u kterých druhů kriminálních činů byla tato proměnná zastoupena nejčastěji. Výsledky demonstruje následující tabulka.

³⁵viz definice proměnné „obrazový materiál“ v kapitole 2.5 Sledované proměnné

Tabulka 3. Výskyt obrazového materiálu a jeho podíl na jednotlivých zprávách

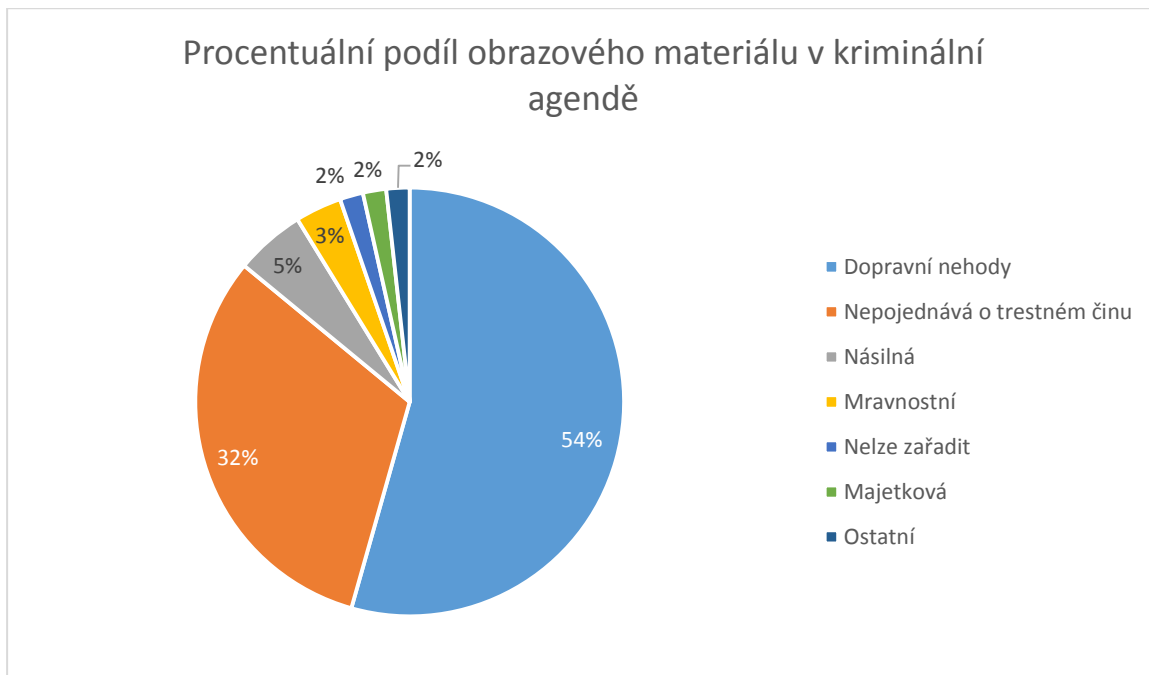
Kriminalita	Počet článků	Výskyt obraz. materiálu	Podíl v %
Mravnostní	2	2	100
Dopravní nehody	36	31	86
Nepojednává o trestném činu	33	18	55
Ostatní	2	1	50
Násilná	11	3	27
Nelze zařadit	4	1	25
Majetková	23	1	4
Hospodářská	0	0	0
Zbývající	0	0	0
Celkem	111	57	

Z výsledků lze vyčíst stoprocentní výskyt obrazového materiálu u mravnostní kriminality, ačkoliv se tohoto druhu trestné činnosti ve sledovaném období týkaly jen 2 články. Naopak minimální výskyt obrazového materiálu lze sledovat u článků pojednávajících o majetkové kriminalitě, ve kterých se ve 23 případech vyskytoval jen jednou. U hospodářské a zbývající kriminality pochopitelně nemohl být žádný obrazový materiál identifikován, protože zastoupení těchto druhů trestné činnosti v kriminální rubrice chybělo. Zde se potvrzuje teorie, že pro novináře je těžké pořizovat obrazový materiál k majetkové (a hospodářské) trestné činnosti. (TOMÁŠEK, 2010 str. 40) V tomto případě se uplatňuje **Hypotéza č. 6** „*U většiny zpráv spadajících do hospodářské a majetkové kriminality nebude přítomen obrazový materiál,*“ a lze ji považovat za potvrzenou.

Z výsledků také mimo jiné vyplývá vysoká četnost (86,1%) výskytu obrazového materiálu u dopravních nehod. Jedním z možných vysvětlení může být, že redakce externě spolupracuje s osobou, která se zabývá dokumentací těchto událostí. Soudíme tak především proto, že u mnoha fotografií z míst dopravních nehod bylo jako zdroj uvedeno vždy stejné jméno osoby. Samotná redakce Regionu Opavsko poté potvrdila, že právě tato osoba je exténním zaměstnancem. V rámci tohoto výzkumu však nebyla vytvořena proměnná, která by sledovala výskyt konkrétního jména u fotografií z dopravních nehod, a proto nelze tuto teorii ověřit. V 54,3 % se také objevoval obrazový materiál u článků, které nepojednávaly o žádném trestném

jednání ani o dopravních nehodách. Následující graf ukazuje podíl obrazového materiálu u jednotlivých typů článků vzhledem k celé kriminální agendě novin.

Graf 8. Podíl obrazového materiálu v mediální agendě Regionu Opavsko

3.6 Barevná a textová specifikace

Stejným způsobem, jakým byly sledovány přítomnost a zastoupení obrazového materiálu byla zkoumána proměnná „barevná a textová specifikace“.³⁶ Ze 111 článků byla tato proměnná přítomná v 44 z nich. Nejvíce se pak vyskytovala u článků, které nepojednávaly o trestné činnosti, v těch byla identifikována 19 krát. Naopak ve sledovaném období nebyla tato hodnota přítomná u ostatní kriminality. Podrobná čísla u jednotlivých druhů článků zobrazuje následující tabulka.

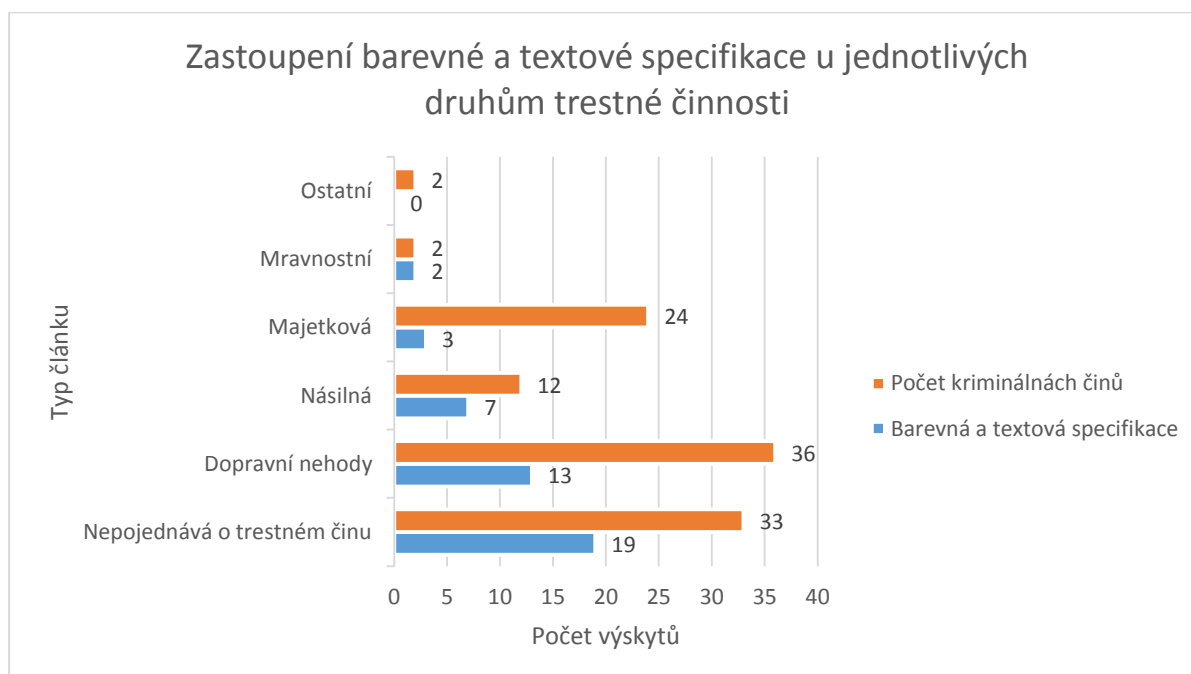
³⁶ Více viz kapitola 2.5 Sledované proměnné

Tabulka 4. Barevná a textová specifikace u jednotlivých druhů trestné činnosti

Kriminalita	počet článků	Výskyt barevné a textové specifikace	Podíl v %
Nelze zařadit	4	0	0
Násilná	11	7	64
Mravnostní	2	2	100
Majetková	23	3	13
Hospodářská	0	0	0
Zbývající	0	0	0
Ostatní	2	0	0
Dopravní nehody	36	13	36
Nepojednává o trestném činu	33	19	58
Celkem	111	44	

Následující graf potom ukazuje, u jakých typů kriminální činnosti byla barevná a textová specifikace používána nejvíce.

Graf 9. Zastoupení barevné a textové specifikace u jednotlivých druhů trestné činnosti

V rámci zkoumání této proměnné byla mimo jiné také ověřována platnost **Hypotézy č. 4** „U zpráv o trestných činech, ve kterých se vyskytuje prvek násilí nebo sexu, bude v nadpoloviční většině případů identifikována barevná specifikace“. Zkoumaný vztah vyjadřuje následující

tabulka, která se odvíjí od identifikace zpravodajských hodnot sexu a násilí, které byly u zpráv sledovány.³⁷

Tabulka 5. Vztah násilí a sexu s barevnou a textovou specifikací článků

Prvek	Výskyt	Přítomnost barevné a textové specifikace	%
Násilí	17	9	53
Sex	2	2	100

Z výsledků vyplývá, že pokud se ve sledovaném období vyskytnul ve zprávě prvek násilí, byl článek v 53% doplněn o barevnou nebo textovou specifikaci. U prvku sexu tomu tak bylo dokonce v 100% případech. Pro oba případy tedy lze považovat **Hypotézu č. 4** za platnou.

3.7 Zpravodajské hodnoty

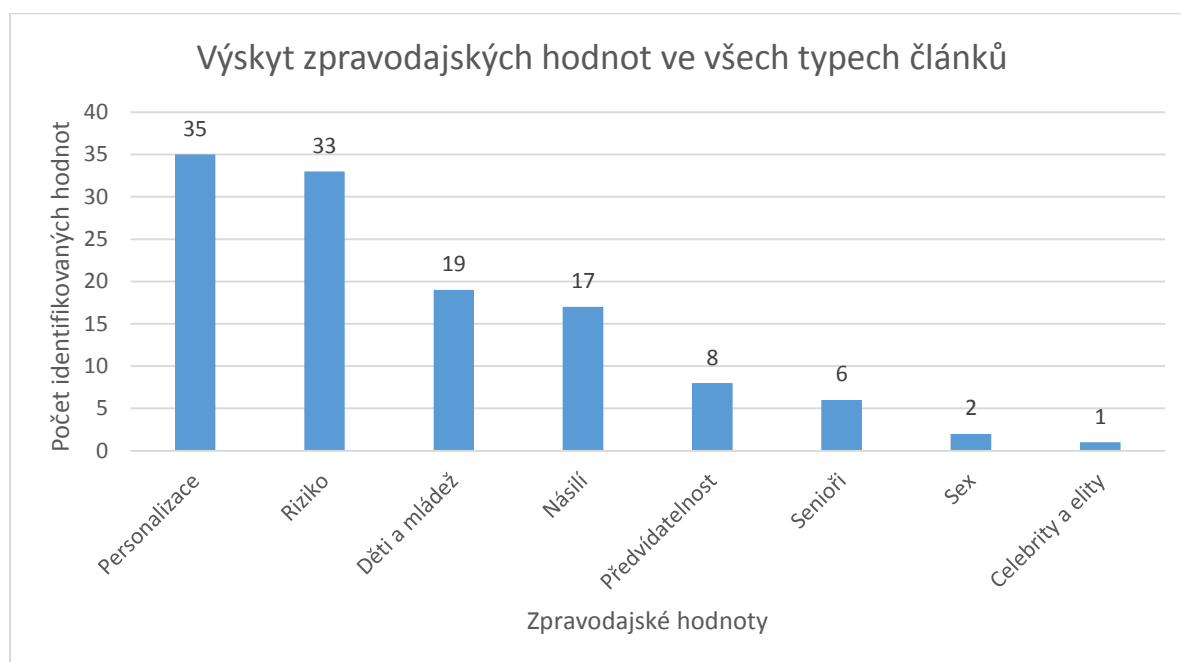
V poslední fázi analýzy bylo přistoupeno ke sledování přítomnosti jednotlivých zpravodajských hodnot v obsahu zpráv. Jak již bylo zmíněno v metodice, zpravodajských hodnot bylo sestaveno dohromady osm a to především s ohledem na jejich vymezení podle Yvonne Jewkesové (2004).

V celkovém počtu 111 článků kriminální rubriky bylo dohromady identifikováno 121 zpravodajských hodnot předvídatelnosti, personalizace, násilí, rizika, sexu, přítomností dětí, mládeže, seniorů a celebrit nebo elitních osobností. Zprávou s nejvyšší četností zpravodajských hodnot byla „*Syn policisty zavraždil dítě!*“ z 25.7.2017. Nejvíce se ve zprávách vyskytovala hodnota personalizace, která byla zakódována 35 krát, a také rizika, které bylo rozpoznáno v 33 případech. Nejméně se objevovaly hodnoty sexu, který byl ve sledovaném období přítomen ve 2 případech, a celebrit a vysoce postavených osobností, jejichž přítomnost byla zakódována jen v jedné ze zpráv. Výskyt všech hodnot je uveden v *Grafu 10*.

³⁷ Počet zpravodajských hodnot násilí se může lišit od počtu zpráv o násilné trestné činnosti z toho důvodu, že kódování zpráv v rámci typů kriminality pracovalo s „převládajícím“ typem kriminality. V některých článcích tak mohlo být násilí identifikováno jakožto zpravodajská hodnota, hlavním tématem takového článku však mohla být jiná kriminální činnost.

Graf 10. Výskyt zpravodajských hodnot v analyzovaném zpravodajství kriminální rubriky Regionu Opavsko

Další graf demonstruje, kolik zpravodajských hodnot bylo napočítáno v rámci jednoho článku, kolikrát se tak stalo a jaký počet zpravodajských hodnot byl vzhledem k samostatnému článku nejběžnější.

Graf 11. Počet případů, kdy se ve zprávě vyskytovalo více zpravodajských hodnot najednou

Jak lze rozpoznat z výsledků, v nejvíce článcích (42) se vyskytovala právě jedna zpravodajská hodnota. Druhou největší množinu zastupovaly články, ve kterých nebyla objevena přítomnost

žádných zpravodajských hodnot, takových případů bylo 39. V žádné ze zpráv také nebylo nalezeno najednou více než šest z osmi sledovaných hodnot.

Na první pohled je jednoznačně vidět, že jen ve dvou zprávách byla přítomna nadpoloviční většina zpravodajských hodnot, tedy více než čtyři hodnoty najednou. Z celkového počtu 111 článků tvoří tyto dvě zprávy 1,8% podílu na všech článcích. To vede k jednoznačnému závěru, že **Hypotéza č. 2** „*Nadpoloviční většina sledovaných zpravodajských hodnot bude přítomna v nadpoloviční většině analyzovaných zpráv,*“ se v tomto případě neuplatňuje. V této souvislosti je potřeba znovu připomenout, že zpravodajské hodnoty vycházely z vymezení pro kriminální zpravodajství od Yvonne Jewkesové (2004) a také byly sestavovány s ohledem na rozsah práce a na zvolenou metodu výzkumu. Proto tato analýza nepracovala s některými „samozřejmými“ hodnotami v kriminálním zpravodajství jako je například „negativita“. Vzhledem k tomu, že obsah kriminálního zpravodajství Regionu Opavsko se ukázal být sestavován převážně z „nekriminálních“ událostí, domníváme se, že právě v tomto případě by sledování negativy bylo na místě a mohlo by znatelně proměnit výsledky.

3.7.1 Ostatní zjištění ohledně zpravodajských hodnot

Tato kapitola se bude věnovat některým jiným, ze statistického hlediska zajímavým, zjištěním ohledně zpravodajských hodnot. K tomu, aby bylo možné vyčíst některé vztahy, pokusit se je interpretovat a nabídnout jejich možné příčiny a důvody, bylo třeba ze sesbíraných dat sestavit následující tabulku.

Tabulka 3. Zastoupení zpravodajských hodnot v jednotlivých druzích trestné činnosti

Kriminalita	Předvídatelnost	Personalizace	Riziko	Sex	Násilí	Děti a mládež	Senioři	Celebrity a elity	Celkově
Nelze zařadit	0	0	2	0	0	0	0	0	2
Násilná	1	6	6	0	9	2	0	1	25
Mravnostní	0	2	2	2	2	1	0	0	9
Majetková	0	9	6	0	6	2	2	0	25
Ostatní	0	0	0	0	0	1	1	0	2
Dopravní nehody	0	9	8	0	0	5	1	0	23
Nepojednává o trestném činu	7	9	9	0	0	8	2	0	35

Tato tabulka ukazuje zastoupení jednotlivých zpravodajských hodnot u dílčích druhů kriminální činnosti. Zajímavým, avšak logickým zjištěním je, že právě ve zprávách, které nepojednávaly o trestné činnosti, bylo celkově těchto hodnot přítomno nejvíce. Tato skutečnost podporuje podstatu teorie zpravodajských hodnot, která tvrdí, že u události je o to pravděpodobnější dostat se do zpravodajské agendy, čím více zpravodajských hodnot obsahuje. V případě Regionu Opavska se tímto způsobem dostávají do agendy kriminálního zpravodajství dokonce takové události, které o kriminalitě vůbec nepojednávají. Z **Tabulky 8** také vyplývá, že pět z celkových osmi sledovaných hodnot se nejčastěji (nebo nejčastěji společně s jiným typem článků) vyskytovalo právě u nekriminálního zpravodajství. Znatelný význam má v tomto případě zvláště pak hodnota „předvídatelnosti“, která se z celkových osmi případů sedmkrát vyskytla v nekriminálním zpravodajství. Následující tabulka ukazuje, že pokud byla u článku identifikována zpravodajská hodnota předvídatelnosti, v 87,5% to bylo u zpráv, které nevyprávěly o trestné činnosti ani o dopravních nehodách.

Tabulka 4. Souvislost zpravodajské hodnoty předvídatelnosti s nekriminálním zpravodajstvím

Předvídatelnost	Výskyt	v %
V nekriminálních zprávách	7	88
Celkově	8	100

Také u násilné a majetkové kriminality a u dopravních nehod se objevil četný výskyt zpravodajských hodnot oproti zbytku článků (u článků o mravnostní, hospodářské, a ostatní kriminalitě se dohromady objevilo 11 výskytů zpravodajských hodnot). Násilná a majetková kriminalita dohromady každá obsahovaly po 25 výskytech. U dopravní nehodovosti bylo výskytů identifikováno 23, z čehož 9 bylo rozpoznáno jako personifikačních. V těchto případech býval do dopravních nehod zakomponován lidský příběh nebo byly nehody samotné jako příběh popsány, ačkoliv povaha dopravních nehod (neúmyslných) je ve své podstatě činem spontánním, který se stane v krátkém okamžiku. V těchto případech by se dalo hovořit o jakémsi „vytváření“ zpravodajských hodnot novináři a pokusech zasazovat je do událostí samotných. Celkově však koncentrace zpravodajských hodnot ve zprávách o násilné a majetkové kriminalitě koresponduje s faktem, že právě tyto dva druhy trestné činnosti dostávaly mezi ostatními v nejvíce prostoru (viz Graf 4). Dopravní nehody a zprávy, které nepojednávaly o trestné činnosti, potom byly vůbec těmi nejčastějšími v rámci agendy kriminálního zpravodajství v Regionu Opavsko (viz Graf 2).

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce si kladla za cíl prozkoumat, jakým způsobem je v Regionu Opavsko reprezentována kriminalita. Dílčími cíli potom bylo zjistit, jak se liší mediální reprezentace kriminality v kriminální rubrice Regionu Opavsko od oficiálních statistik trestné činnosti, jak jsou v rámci kriminálního zpravodajství využívány některé bulvarizační prvky a jakých zpravodajských hodnot jednotlivé obsahy nabývají. Zkoumaným vzorkem výzkumu byla všechna vydání Regionu Opavsko v období května až června 2017, konkrétně pak kriminální rubriky v nich obsažené a titulní strany jednotlivých výtisků. Toto období bylo zvoleno z důvodu aktuálnosti a zároveň možnosti porovnávat výsledky s policejními statistikami, které jsou dostupné právě nejpozději do června 2017. Jako výzkumná metoda byla použita obsahová analýza. Práce snažila odpovědět na hlavní výzkumnou otázku „*Jakým způsobem je v Regionu Opavsko, konkrétně v rubrice „krimi“ (s ohledem na titulní stranu) reprezentována kriminalita?*“ Odpovědi na ni byly sestaveny na základě vedlejších výzkumných otázek, které byly v rámci analýzy položeny.

Nejprve byla zkoumána samotná struktura obsahu kriminální rubriky. Pozornost přitom byla soustředěna na prostor věnovaný jednotlivým článkům, jelikož podle teorie Nastolování témat je právě zmíněný faktor jedním z ukazatelů důležitosti z pohledu tvůrců mediálních sdělení. Už v popisované fázi bylo učiněno zásadní zjištění, a to sice, že to, co Region Opavsko vydává za kriminální zpravodajství, v 73% není trestným jednáním. Také se ukázalo, že nejvíce prostoru v kriminálních rubrikách věnuje týdeník dopravním nehodám.

V další fázi bylo zkoumáno zastoupení jednotlivých druhů trestné činnosti ve skutečném kriminálním zpravodajství Regionu Opavska. V této souvislosti se potvrdil obecný trend, vycházející také z předchozích výzkumů, že násilná kriminalita byla vůči jejímu zastoupení v policejních statistikách nadprezentována a také tvořila největší podíl prostoru mezi zprávami o trestné činnosti. Naopak u majetkové kriminality se předpokládal trend opačný, tedy spíše mediální podprezentace. Toto tvrzení se nepotvrdilo, jelikož i majetková kriminalita byla v Regionu Opavsko nadprezentována. Platná však zůstala hypotéza, že násilné kriminalitě bude věnováno více prostoru než té majetkové (i když se zanedbatelným rozdílem 0,3 %). Bylo tudíž zjištěno, že majetkové kriminalitě se dostávalo v periodiku společně s tou násilnou v podstatě totožného prostoru. Tyto výsledky do značné míry korespondují s výzkumem Karolíny Pospíšilové, prováděným na týdeníku Nové Přerovsko. Hlavním zjištěním tedy je, že v případě Regionu Opavska jsou nejatraktivnějšími trestnými činy, mimo násilné, také majetkové.

Sledování obrazového materiálu ve zprávách také potvrdilo obecný trend, a to že u majetkové a hospodářské kriminality (která se však v Regionu Opavsko nevyskytovala) ve většině případů nebývá obrazový materiál přítomen. Zajímavým zjištěním je výskyt obrazového materiálu u článků pojednávajících o mravnostní kriminalitě. Ačkoliv byly v celém sledovaném období identifikovány jen dva takové, u obou byl přítomen obrazový materiál. Na tomto místě by bylo zajímavé umět rozpoznat typ obrazového materiálu, jelikož se lze na základě jeho vzhledu domnívat, že se v obou případech jednalo právě o ilustrační fotografie. Jak už bylo zmíněno, není však v silách zvolené metody toto určit. Více reprezentativní výsledky lze nalézt u dopravních nehod, u kterých byl výskyt obrazového materiálu 86%. Samotná analýza v tomto ohledu nenabízí žádné vysvětlení, proč tomu tak je. Obecně ale lze předpokládat, že dopravní nehody, na rozdíl od jednotlivých druhů trestné činnosti, dávají novinářům možnost přijet na místo události až potom, co se stala, a fotograficky zdokumentovat její následky. Takové fotografie pak mohou sloužit lépe jako „zobrazení události“ než v případech trestné činnosti. Jinými slovy, lépe se fotograficky dokumentuje dopravní nehoda než například krádež.

Také barevná a textová specifikace může ukazovat, jaký význam přikládají novináři jednotlivým tématům. V případě Regionu Opavska se ukázalo, že v tomto ohledu jsou pro daný týdeník mediálně atraktivní násilné a mravnostní trestné činy. Při pokusu potvrdit jednu z hypotéz také vyšlo najevo, že tam, kde byly přítomny prvky sexu a násilí, byla také tendence barevně nebo textově zvýrazňovat obsahy článků. Podle Yvonne Jewkesové (2004) jsou právě sex a násilí těmi nejčastěji vyskytovanými zpravodajskými hodnotami a to může i vysvětlovat, proč na ně byla zaměřena taková pozornost, co se týče grafického zpracování článků, ve kterých byly přítomny.

Z výzkumu také vyšlo najevo, že mezi jednotlivými články byly na titulní stranu vybírány ty, které se týkaly mravnostní a násilné trestné činnosti. Tato skutečnost nepopisuje, které typy článků se na titulní straně vyskytovaly nejvíce, ale kolik z celkového počtu článků u samostatného druhu trestné činnosti bylo zvoleno pro titulní stranu. V tomto ohledu byl rozpoznán 100% zájem o mravnostní kriminalitu a 54% zájem o kriminalitu násilnou.

Předpoklad, že ve většině článků bude přítomna většina zpravodajských hodnot, se nenaplnil. Naopak se prokázalo, že k tomu, aby byla událost zařazena do kriminálního zpravodajství Regionu Opavska, nejčastěji stačila jedna nebo žádná zpravodajská hodnota. Je však nutno brát na vědomí, že optika, kterou bylo na kriminální zpravodajství nahlíženo, sestavovala jednotlivé hodnoty právě pro tento typ zpravodajství. Není tudíž vyloučeno, že

zpravodajské hodnoty, které v tomto výzkumu nebyly sledovány, mohly být ve člancích přítomny. Na místo předpokládaného násilí a sexu, se nejvíce objevovaly hodnoty personalizace a rizikovosti. Ve sledovaném období se také jen jednou vyskytla přítomnost vysoce postavené osobnosti. Proměnná „senioři“, která byla do sledovaných hodnot zařazena na základě výzkumu, který na regionálním týdeníku prováděla Pospíšilová (2017), se neukázala jako často frekventovaná. Senioři se ve 111 člancích objevili 6 krát, více pozornosti bylo věnováno přítomnosti dětí a mládeže, tato hodnota se vyskytla 19 krát.

Ze souhrnu všech výsledků vychází, že hypotézy, které byly stanoveny ohledně mediální reprezentace struktury kriminality a ohledně práce s grafikou a obrazovým materiálem, se potvrdily. Naopak hypotézy týkající se zpravodajských hodnot potvrzeny nebyly. V tomto směru se výsledky výzkumu liší od obecných trendů, které prokazují předchozí výzkumy reprezentace kriminality v médiích. Jednoduše řečeno, kriminální zpravodajství Regionu Opavsko je stejně tak kriminálním, jako je dopravním. Atraktivitu dopravních nehod pro Region Opavsko prokazuje jak jejich standartní přítomnost jakožto součást „krimi“ rubriky nebo také vysoká četnost obrazového materiálu u těchto zpráv, a také jejich zastoupení v rámci titulních stran týdeníku. Na otázku, proč není kriminální zpravodajství Regionu Opavsko ani z poloviny tvořeno kriminálním obsahem, tato analýza nedokáže odpovědět. Zajisté by ale odpovědi mohlo přinést prozkoumání práce s redakčními zdroji informací a obrazového materiálu, například sledováním nebo rozhovorem s novináři. V této souvislosti by také mohlo být zajímavé prozkoumat, jak vnímají kriminální zpravodajství Regionu Opavsko jeho čtenáři. Zvláště pak, jestli pod jendotným označení „krimi“ dokážou rozpoznat kriminální zprávy od těch nekriminálních. Osvětlující by také mohlo být zjištění, jak vnímají tito čtenáři problém kriminality ve svém okolí, a do jaké míry by tato představa korelovala s mediální reprezentací kriminality v Regionu Opavsko.

SEZNAM LITERATURY

CAREY, W. Charles. 2014. *American Inventors, Entrepreneurs, and Business Visionaries*. New York : Infobase Publishing, 2014. str. 430. ISBN 0816081468.

DAVIS, James. 1952. Crime News in Colorado Newspapers. *American Journal of Sociology*. 1952, Sv. 4, 57, stránky 325-330.

DITTON, Jason a Duffy, James. 1983. Bias in the Newspaper Reporting of Crime News. *British Journal of Criminology*. 1983, Sv. 2, 23, stránky 595-610.

DVOŘÁKOVÁ, Ilona. 2010. Obsahová analýza / formální obsahová analýza / kvantitativní obsahová analýza. *Antropowebzin*. 2010, stránky 95-100.

FELLOW, Anthony R. 2010. *American Media History*. 2. Wadsworth : Cengage Learning, 2010. stránky 86-88. ISBN 0495567752.

GALTUNG, Johan a RUGE, Mari Holmboe. 1965. The Structure of Foreign News. *Journal of Peace Research*. 1965, Sv. 2, 1, stránky 64-91.

CHMELÍK, Jan. 2003. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha : Portál, 2003. str. 201. ISBN 8071787396.

JEWKES, Yvonne. 2004. *Media and Crime*. London : Sage, 2004. str. 239. ISBN 978144627.

JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ, Barbara. 2003. *Média a společnost: Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Praha : Portál, 2003. str. 207. ISBN 8071786977.

KUMAR, Korní Swaroop. 1999. Crime and the news media. *Turkish Journal of Police Studies*. 1999, Sv. 3, 1, stránky 17-26.

Mapakriminality.cz. [Online] [Citace: 1. 11 2017.] <http://www.mapakriminality.cz/>.

McCOMBS, Maxwell. 2009. *Agenta Setting*. Praha : Portál, 2009. str. 251. ISBN 9788073675912.

McCHESNEY, W. Robert. 2009. *Problém médií: Jak uvažovat o dnešních médiích*. Všeň : Grimmus, 2009. str. 144. ISBN 9788090283121.

McNAIR, Brian. 2004. *Sociologie žurnalistiky*. Praha : Portál, 2004. str. 182. ISBN 807178840.

McQUAIL, Denis. 2007. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha : Portál, 2007. str. 448. ISBN 9788073673383.

NOVOTNÝ, Oto a ZAPLETAL, Josef. 2008. *Kriminologie*. Praha : ASPI, 2008. str. 528. ISBN 9788073573775.

OSVALDOVÁ, Barbora a KOPÁČ, Radim. 2016. *Co je bulvár, co je bulvarizace*. Praha : Karolinum, 2016. str. 141. ISBN 9788024632602.

OSVALDOVÁ, Barbora. 2001. *Zpravodajství v médiích*. Praha : Karolinum, 2001. str. 144. ISBN 8024602482.

POSPÍŠILOVÁ, Karolína. 2017. *MEDIÁLNÍ REPREZENTACE KRIMINALITY NA PŘEROVSKU*. 2017.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. 2014. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha : Grada, 2014. str. 544. ISBN 978-80-247-3568-9..

SCHEINOST, Miroslav, a další. 2015. *Trestní sankce – jejich uplatňování, vliv na recidivu a mediální obraz v televizním zpravodajství*. Praha : IKSP, 2015. ISBN 9788073381486.

SCHERER, , Helmut. 2011. *Úvod do metody obsahové analýzy*. [autor knihy] Winfried Schulz, a další. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha : Karolinum, 2011.

TOMÁŠEK, Jan. 2010. *Úvod do kriminologie*. Praha : Grada, 2010. str. 216. ISBN 9788024729824.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina, Vojtěchovská. 2010. *Metody výzkumu médií*. Praha : Portál, 2010. str. 296. ISBN 9788073676834.

TRAMPOTA, Tomáš. 2006. *Zpravodajství*. Praha : Portál, 2006. str. 191. ISBN 8073670968.

WILLIAMS, Paul a Dickinson, Julie. 1993. *Fear of crime: read all about it?* místo neznámé : *British Journal of Criminology*, 1993.

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

SEZNAM OBRRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK

Obrázek 1. Příklad barevné a textové specifikace.....	32
Graf 1. Struktura kriminální rubriky v Regionu Opavsko z hlediska počtu článků.....	38
Graf 2. Struktura kriminální rubriky v Regionu Opavsko z hlediska prostoru	39
Graf 3. Počet zmínek jednotlivých druhů trestné činnosti	40
Graf 4. Prostor věnovaný jednotlivým druhům trestné činnosti	41
Graf 5. Porovnání počtu zmínek o kriminalitě s prostorem jí věnovaným	41
Graf 6. Porovnání struktury kriminality z hlediska věnovaného prostoru s policejními statistikami	42
Graf 7. Zastoupení trestné činnosti v rámci titulní strany	43
Graf 8. Podíl obrazového materiálu v mediální agendě Regionu Opavsko	46
Graf 9. Zastoupení barevné a textové specifikace u jednotlivých druhů trestné činnosti.....	47
Graf 10. Výskyt zpravodajských hodnot v analyzovaném zpravodajství kriminální rubriky Regionu Opavsko	49
Graf 11. Počet případů, kdy se ve zprávě vyskytovalo více zpravodajských hodnot najednou	49
Tabulka 1. Porovnání počtu článků a jejich prostoru.....	39
Tabulka 2. Zastoupení kriminality na titulní straně novin	44
Tabulka 9. Zastoupení zpravodajských hodnot v jednotlivých druzích trestné činnosti.....	51
Tabulka 10. Souvislost zpravodajské hodnoty předvídatelnosti s nekriminálním zpravodajstvím	51

SEZNAM PŘÍLOH

CD s přílohami

Kódovací arch (plná verze na přiloženém CD)

Kódovací klíč (plná verze na přiloženém CD)

Datum	Titulek	Typ	X	Y	PARAMETRY			BUIVARIZACE			ZPRAVODÁSKÉ HODNOTY				
					Rozměr	Rozměr	Počet	Číslo	Zpráva na	Obrázky	Barevná	Předví	Person	Riziko	Sex
2.5.2017	Zloděj vyloupil v Hlučíně zaparkovanou	3	8,3	5,6	46,48	980,4	24	5	0	0	0	0	1	0	0
2.5.2017	Dvě vloupaní do domu za den	3	18	5,6	100,8	980,4	24	5	0	0	0	0	0	1	0
2.5.2017	Vandal poničil zastávku	3	8,3	10,7	88,81	980,4	24	5	0	1	0	0	0	1	0
2.5.2017	Lupič obral seniora na ulici	3	8,3	6,1	50,63	980,4	24	5	1	0	1	0	0	0	0
2.5.2017	Opilec dostal chuť na sýr	3	8,3	3,7	30,71	980,4	24	5	0	0	0	0	1	0	0
2.5.2017	Pneumatiký propíchal jednapadesátiletý muž	3	8,3	5,3	43,99	980,4	24	5	0	0	0	0	0	0	0
2.5.2017	Dealer prodal stovky gramů drog	5	18	9	162	980,4	24	5	0	1	0	0	0	0	1
2.5.2017	Po srážce skončil v poli	7	18	7,6	136,8	980,4	24	5	0	1	0	0	0	0	0
2.5.2017	Je Modrá velryba na Opavsku?	9	18	8,5	153	980,4	24	5	0	0	1	0	1	0	0
9.5.2017	Zloděj se vloupal do restaurace	3	4,7	8,6	40,42	980,4	24	5	0	0	0	0	0	1	0
9.5.2017	Peugeot smetl BMW	7	13,3	8,6	114,38	980,4	24	5	0	1	0	0	0	0	1
9.5.2017	Řidič havaroval s čtyřkolkou	7	8,3	6,1	50,63	980,4	24	5	0	0	0	0	0	0	1
9.5.2017	Žena vletla před nakladák	7	8,3	7,6	63,08	980,4	24	5	0	1	0	0	0	0	0
9.5.2017	Tragédie na předměsti	9	17	13,4	227,8	980,4	24	5	1	1	1	0	1	0	1
9.5.2017	Včelář si omyllem podpálil včelín	9	8,3	5,7	47,31	980,4	24	5	0	0	1	0	0	0	0
9.5.2017	Na Opavsku hořela auta i jeřáb	9	17	9	153	980,4	24	5	0	1	0	0	0	0	0
9.5.2017	Strážníci zachránili srnce z bahna	9	8,3	10,6	87,98	980,4	24	5	1	1	1	0	0	0	0
9.5.2017	Zmatená labuť narazila do autobusové zastávky	9	8,3	6,1	50,63	980,4	24	5	0	0	1	0	0	0	0
16.5.2017	Muži skočil pod kola vlaku	1	17	5	85	980,4	24	5	1	1	0	1	0	1	0
16.5.2017	Na hranicím kamenu ležela bomba	1	17	5	85	980,4	24	5	0	1	0	0	0	0	0
16.5.2017	Pachatel pokácel stromy	3	8,3	4,4	36,52	980,4	24	5	0	0	1	0	0	0	0
16.5.2017	Senior přešel mladou chodkyňni	7	8,3	8	66,4	980,4	24	5	0	0	0	0	0	0	1
16.5.2017	Auto udělalo ve vzduchu přemet	7	8,3	9,7	80,51	980,4	24	5	0	1	0	0	0	0	0
16.5.2017	Cyklista ve dvou promile havaroval a skončil v	7	8,3	4,5	37,35	980,4	24	5	0	0	0	0	0	0	0
16.5.2017	Muži skočil pod kola vlaku	9	17	11,4	193,8	980,4	24	5	1	1	1	0	1	0	1
16.5.2017	Velké cvičení hasičů na Opavsku	9	17	8,6	146,2	980,4	24	5	0	1	0	0	0	0	0
23.5.2017	Přehlednutí za čtvrt milionu	0	8,3	4,9	40,67	980,4	32	5	0	0	0	1	0	0	0
23.5.2017	Muž s nožem honil ženy kolem stolu	1	17,2	4,4	75,68	980,4	32	5	1	0	0	1	0	1	0
23.5.2017	Dívčí válka v kravařích	1	8,3	5,2	43,16	980,4	32	5	0	0	0	0	1	0	0
23.5.2017	Zloději kradli na golfu	3	5,4	10,6	57,24	980,4	32	5	0	0	0	0	0	0	0
23.5.2017	Motoroka udělala několikrát	7	8,3	9,5	78,85	980,4	32	5	0	1	1	0	0	1	0
23.5.2017	Zprava vojno, řečla žena. Nebylo	7	17,2	7,7	132,44	980,4	32	5	1	1	0	1	0	0	0
23.5.2017	Kamion napálil do plotu	7	17,2	8,2	141,04	980,4	32	5	0	1	0	0	1	0	0
23.5.2017	Vážná nehoda u dolních žvotic	7	8,3	7,2	59,76	980,4	32	5	0	1	0	0	0	0	0
23.5.2017	Více strážníků v ulicích	9	11,8	10,6	125,08	980,4	32	5	0	0	0	1	0	0	0
30.5.2017	Lupič seniorovi roztrhl kalhoty	3	8,3	4	33,2	980,4	28	5	0	0	0	0	1	0	1
30.5.2017	Bagr naboural autobus	7	17	7,4	125,8	980,4	28	5	0	1	0	0	0	0	0
30.5.2017	Drsná nehoda u obecního úřadu	7	8,3	9,7	80,51	980,4	28	5	1	1	1	0	0	0	0
30.5.2017	Řidič nedal přednost v jízdě	7	8,3	8,6	71,38	980,4	28	5	0	0	0	0	0	0	0
30.5.2017	Čelní srážka na Hradci	7	17	4,8	81,6	980,4	28	5	0	1	1	0	0	0	1
30.5.2017	Senior se zřítill ze střední garáže	9	11,5	8,5	97,75	980,4	28	5	0	0	1	0	0	0	0
6.6.2017	Motoroka zmizela z garáže	3	8,3	4,2	34,86	980,4	24	5	0	0	0	0	1	0	0
6.6.2017	Zloděj si asi porťeboval zapalnit	3	8,3	3,9	32,37	980,4	24	5	0	0	0	0	0	0	0
6.6.2017	Řidič zkolaboval za volantem	7	17	4	68	980,4	24	5	0	0	0	0	1	0	0
6.6.2017	Přístal s autem na zahradě	7	17	7,5	127,5	980,4	24	5	1	1	1	0	0	0	0
6.6.2017	Motorokři upadli pod kola auta	7	17	5,8	98,6	980,4	24	5	1	1	1	0	0	0	0

Proměnná	Hodnota	Kód	Popis
Datum			DD.MM.RRRR
Trestný čin	Násilné činy	1	Typ kriminálního činu
	Mravnostní činy	2	
	Majetkové činy	3	
	Hospodářské činy	4	
	Ostatní činy	5	
	Zbývající činy	6	
	Dopravní nehody	7	
	Zpráva neinformuje o trestném činu nelze určit	9 0	
Titulek			Celé znění titulku
Rozměr článku			v cm2 včetně titulku a obrazového materiálu
Rozměr strany			rozměr strany rubriky "Krimi" v cm2
Počet stran týdeníku			Celkový počet stran periodika bez příloh
Obrazový materiál	Ano	1	Je přítomna fotografie, obrázek?
	Ne	0	
Titulní strana	Ano	1	část článku je přítomna na titulní straně
	Ne	0	
Barevná specifikace	Ano	1	Je ve článku přítomna barevná odlišnost titulku, textu nebo pozadí? (jiné barvy než černá a bílá)
	Ne	0	
Zpravodajské hodnoty	Předvídatelnost		informování o události, která se má stát (soud, bezpečnost)
	Ano	1	
	Ne	0	
	Personalizace		zpráva pojednává o konkrétních osobách, jejich činech, HIS
	Ano	1	
	Ne	0	
	Násilí		přítomnost násilí
	Ano	1	
	Ne	0	
	Riziko		rizikost pro každého (zranitelnost oběti, nepozornost oběti)
	Ano	1	
	Ne	0	
	Sex		přítomnost sexuálního podtextu
	Ano	1	
	Ne	0	
	Děti a mládež		Pachatelem nebo obětí je dítě nebo mladistvý
	Ano	1	
	Ne	0	
	Celebrity a vysoce postavené osobnosti		Pachatelem nebo obětí je celebrita nebo vysoce postavená
	Ano	1	
	Ne	0	
	Senioři		pachatelem je senior
	Ano	1	
	Ne	0	